Թ. ՏԱՐԻ 2449 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 16 ԱՐԵԳ 4384 23 ՄԱՐՏ 1892 7 ՌԱՄԱԶԱՆ 1309 ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ.
Նամակ կամ որ եւ իցէ գրութիւն պէտք է ուղղել
առ Խմբագրութիւն
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Կ. Պոլիս
درعلیه‌ده غلطه‌ده آره‌ولك غزته‌سی اداره‌سنه
Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ.
ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան դահեկան	արծաթ	150
Վեցամսեայ	» »	75
Եռամսեայ	» »	40
Օսմ. Երկիրներ Տարեկան	Ֆրանք	56
Վեցամսեայ	» »	28
Ընդհ. թղթատ. վրայ մտնող երկիրներ Տարեկան Օսմ. Ոսկի		2
Կովկասեան Քաղաքաց համար միօրինակ	Ռուբլի	50

Խմբագրութեան ուղղուած նամակ կամ այլ գրութիւն ետ չի տրուիր։
Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՄԱՐՏ 23/4 ԱՊՐԻԼ 1892

ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՆԻՒԹԵՐ

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐ ՄԸ

Ռըվիւ Մէտիքօ-Ֆարմասէօթիք Բժշկական եւ Դեղագործական Հանդէսն իւր հինգշաբթի աւուր թուով հետեւեալ յօդուածն հրատարակած է, զոր նոյնութեամբ կը թարգմանենք, յուզուած խնդրոյն կարեւորութեան պատճառաւ.

«ԱՐՈՒԵՍՏԱԿՑԱԿԱՆ ՇԱՀԵՐ

ՊԱՐՏԱՃԱՆԱՉՈՒԹԻՒՆ

Բժշկական սխալ.— Դեղագործի անպատասխանատուութիւն.— Թունաւորում Ափիոնի ոգիով (Լաւտանոմ).— Լրագրող բժիշկ.

«Ամենէն նուիրական պարտականութիւն մը զոր մեր Հանդէսին հիմնագրոյն սկզբանց մէն կը նկատենք, արուեստական շահուց պաշտպանութիւնն է։ Ուստի, պէտք չէ համր կենալ այնքան աղմկայոյզ դէպքի մը առջեւ, երբ բժշկական մարմնոյն անդամք կը գրպարտուին ասոր ու անոր գրոյցներով, եւ մանաւանդ երբ քաղաքական օրագրութիւնն արձագանգ կուտայ, իւր անձեռնհասութեամբ վտանգելով ո՛չ միայն բժիշկ մը կամ դեղագործ մը, այլ բովանդակ բժշկական եւ դեղագործական մարմինը։

Ձեռնհաս իշխանութիւններէն զատ որոց նկատողութեան մատուցուած է այս ցաւալի դէպք, մեզ կը թուի թէ Բժշկական եւ Դեղագործական Հանդէսին բեմը ճշմարիտ կռուանն է ուր այս խնդիրք պէտք է քննուին։ Ուստի, մեծապէս շնորհակալ ենք Տքթ. Խնդիրեանի, որ հետեւեալ նամակն ուղղելով մեզ, պատմած է իրողութիւններն, որպէս զի մեր ազատ լաթեր մեր տան մէջ իսկ լուացուին։

Պ. Խմբագրապետ

Այս պահուս ամեն ոք կը խօսի Գատըգիւղի Լաւտանումի գործին վրայ։ «Բժշկական եւ Դեղագործական Հանդէսն» անոր վըրայ խօսելու պէտք կրնայ ունենալ, ուստի կը փափաքիմ ծանօթացնել ձեզ բովանդակ ճշմարտութիւնն, որպէս զի ձեր դատողութիւն, ինչ որ ալ լինի, այլ եւ այլ կողմէ լսուած գրոյցներու վրայ չհիմնուի։

Մի քանի ամիս յառաջ, ի Պէշիքթաշ դարմանեցի մանկամարդ տիկին մը, որ ստամոքսի ցաւէ կը նեղուէր։

Ժամանակ մը ետքն երբ աղէկցած էր եւ կորուսեալ ոյժերը վերստին գտած, զգացած նոր ցաւերուն վրայ խորհուրդ հարցունելու համար զիս կանչեց։ Քննելով, յղութեան սկզբնաւորութիւն մը ճանչցայ։ Եւ այն ցաւերուն առջեւ որք վիժում կ'ըսպառնային, պէտք եղածները պատուիրեցի։

Քիչ ետքը, տիկինն իւր մօր քով գնաց ի Գատըգիւղ, քանի մը շաբաթ կենալու։ Հոն նորէն պէտք ունեցաւ իմ խնամոցս։ Զիս հրաւիրել եկող ամուսնոյն խոստացայ հետեւեալ օրը գալ։ Բայց իմ այցելութեանս սպասելով, Պ. Տքթ. Պապաեանը կանչեր էին։

Ես ալ Գատըգիւղ երթալով, հիւանդէն իմացայ որ փոքրիկ խիթերէ կը տանջուէր, եւ քիչ քիչ արիւն կը կորուսանէ։ Քննութեամբ տեսայ որ վիժման վտանգ իրօք կայ, ուստի հորիզոնական դիրքի մը մէջ հանդարտ կենալ ապսպրեցի, եւ ամոքիչ ներքին լուացում մը տնօրինեցի, ամեն օր միջօրէէն երեք ժամ ետքը գործադրելի, որովհետեւ այն արկածք երկու-երեք օր յաջորդաբար պատահած էին միջօրէէն չորս ժամ ետք։

Ամեն գրեխի պարունակութիւնը պիտի բաղկանար քիչ մը ջուրէ եւ ապուրի երկու դգալով առնուած դեղէ մը, զոր կը կարծէի հետեւեալ կերպիւ բանաձեւած լինել.

Laudanum de Sydenham
40 gouttes
Teinture de Belladone
40 gouttes
Antipyrine 4 grammes
Eau distillée 150 grammes

Դժբախտաբար, գրչի սխալ մ'ըրի (lapsus calami), եւ փոխանակ գրելու Laudanum de Sydenham 40 կաթիլ, կ'երեւի թէ գրեր եմ 40 կրամ։

Դժբախտաբար նաեւ, այս սխալ, որքան ալ խոշոր, չէ դիտուեր Պ. Ժ. Ծաննիի դեղարանին մէջ, եւ դեղն յանձնուեր է առանց ինձ բան մ'իմաց տալու։

Անկէ ետքը պատահածն ամուսինն ինք պիտի իմացնէ ձեզ։ Դեղին տրուելէն երկու օր ետքն ընդունեցի ամուսնոյն այցելութիւնն, որ եկած էր նոր դեղագիր մը խնդրել ինձմէ, եթէ յանկարծ նոր արկածներ ամոքելու պէտք ծագէր։ Պատահած բանին վրայ հարցափորձեցի զինք, եւ ահա իւր պատմածը.

Կիրակի ամսոյս 20ին հիւանդին մայրը կը պատրաստէ պէտք եղածը՝ ներքին լուացումը կատարելու։ Բայց փոխանակ դեղէն երկու դգալ դնելու, ինչպէս ըսուած էր դեղագրիս մէջ, մէկ դգալ միայն կը դնէ, նըկատելով թէ այն օր խիթերը սաստիկ չէին։ Եւ յետոյ, գրեխը փոքր ըլլալով, հիւանդին մօր պատրաստած բաղադրութիւնը չի կըրնար պարունակել։ Նաեւ, գրեխը գործածելու միջոցին, պարունակութենէն մաս մը կը թափի անկողնոյն սաւանին վրայ։ Հաւանական է ուրեմն որ հիւանդն, այս պայմանաց մէջ, լաւտանումի իբր յիսուն կաթիլ կ'ընդունի։

Ինչ որ ալ ըլլայ, դեղը տրուելով յետ միջօրէի ժամ 5ին, հիւանդին ցաւերը կ'ամոքին, եւ երեք ժամ երկիւղալի բան մը չերեւիր։ Ժամ 8ին խորունկ քուն մը վրան կուգայ։ Տոքթ. Պապաեանը կը կանչեն։ Սա, տեղի ունեցածը դիտելուն պէս, նախ եւ առաջ դեղագիրը կ'առնու խնամքով կը պահէ գրպանին մէջ։ Յետոյ, ամենայն արարողութեամբ, քանի մը գաւաթ խահուէ կուտայ հիւանդին,(*) միանգամայն բացատրութիւններ շռայլելով շուրջը գտնուողներուն, եւ դարմանող բժիշկին դէմ շատ մը բաներ գրուցելով։ Վերջապէս, կէս գիշերէն երկու-երեք ժամ ետքն, հիւանդն ինք արթննալով, վերջ կուտայ սոյն տխուր կատակերգութեան։

Ամուսինն ինձ իմացուց՝ նաեւ թէ յօրէ անտի այլ եւս չեն կրկնուած այն արկածք որք վիժում կը սպառնային։

Հետեւեալ օրն երկուշաբթի, Պ. Տքթ. Պապաեան գործի կը սկսի. կը փութայ կրցածին չափ տարածել լուրը, ջանահնար կը լինի, իւր ճիգերը կը բազմապատկէ ամենուրեք նոյն պատմութիւնը ծաւալելու։ Իւր ըսածները քաղաքական լրագրաց ալ կը հաղորդէ, դեղագիրը Բժշկական Վարժարանը կը մատուցանէ, եւ ամբաստանագիր մ'ալ կ'ուղղէ Բժշկական Ժողովոյն։

Քաղաքական լրագրաց մէջ, Տքթ. Պապաեանի հետ վէճի բռնուիլ չուզեցի, այն պարզ պատճառաւ որ քաղաքական լրագրաց ո՛չ խմբագիրք ո՛չ ընթերցողք պէտք եղած ձեռնհասութիւնը չեն կրնար ունենալ այս մասնաւոր խնդրոյ մէջ իրերը ճշդիւ ըմբռնելու համար։(**)

Հիմակ որ ճշմարտութիւնը ծանօթ է ձեզ, կարող էք ամենայն ձեռնհասութեամբ դատել խնդիրը։

Յարգանօք

ՏՔԹ. Խ. Գ. Ս. ԽՆԴԻՐԵԱՆ

Բերա, 27 մարտ 92

Այս բժշկին նամակին վրայ, տեղեկութիւն ստացանք գործին նկատմամբ, եւ յետ քննութեան, կրնանք մեր կարծիքն լսել։ Նախ եւ յառաջ, Տքթ. Խնդիրեանի պատմած իրողութիւնք ճիշդ են, այսինքն՝ 1. Տքթ. Խնդիրեան այդ սխալը գործած է. 2. Դեղագիրը գործադրուած է Տքթ. Ժ. Ծաննիի դեղարանին մէջ. 3. Հիւանդը թունաւորման սկզբնաւորութիւն մ'ունեցած է. 4. Տքթ. Պապաեան իւր պաշտօնակցին սխալը ծանուցած է ձեռնհաս իշխանութեանց, Բժշկական Ընկերութեան եւ գրեթէ ամեն կողմ, հասկցնելով թէ աւելի տխրութենէ յառաջ եկած սխալ մ'է այս քան պարզ անուշադրութիւն։ Տքթ. Խընդիրեանի սխալին վրայ չենք ծանրանար, սխալը մարդկային բան մ'է։ Սխալ մը գործելն ինքնին յանցանք չէ, ո՛չ ալ պատժապարտ գործ։ Ամեն ոք, նոյն իսկ դատաւորը, կրնայ սխալիլ։ Բայց երկու կերպ սխալներ կան,—խուսափելի սխալներ, եւ անխուսափելիք։

Անխուսափելի սխալք անոնք են զորս ամեն ոք կրնայ գործել. զի անդիտակցաբար կը գործուին. օրինակի համար երբ ոմն ուղելով հրացան մը քննել, անուշադրութեամբ կը կոխէ ըլթակին վրայ, զէնքը կը պարպուի, եւ կը վիրաւորէ կամ կը սպաննէ մարդ մը, կամ դեղագործ մը մէկու մը դեղն ուրիշի կուտայ անուշադրութեամբ։ Ուստի, օրէնքն այս սխալանաց հեղինակներուն դէմ կը տնօրինէ իւր թեթեւագոյն պատիժներ։ Խուսափելի սխալք անոնք են որ թէեւ միշտ անդիտակցաբար գործուած, բայց կարելի է անոնց առաջքն առնուլ. օրինակի համար երբ գործուած սխալն ուրիշի մը աչքէն պիտի անցնի, եւ հետեւապէս քննութեան մ'ունի կրել։ Այսպիսի սխալներ սովորաբար ոչինչ հետեւանք կ'ունենան, օրինակի համար վարչութեան մը մէջ ստորադաս պաշտօնէի մը գործած սխալն։ Այս կարգին մէջ կը մտնեն այն սխալներ զորս բժիշկ մը կրնայ գործել իւր դեղագրին խմբագրութեան մէջ, քանի որ այս դեղագիր կը գործադրուի ուրիշ անձի մը (դեղագործին) ձեռամբ, որ անոնց պարունակութիւնն ըմբռնելու կարող կ'ենթադրուի։ Տքթ. Խնդիրեանի դէպքն անշուշտ այս երկրորդ կարգին կը վերաբերի։

Դեղագործք յաճախ կը պատահին դեղագրերու յորս բժիշկներու գրչէն սխալներ վրիպած են. պէտք է խոստովանինք առանց շողոքորթելու թէ մեր դեղագործք իրենց պաշտօնին ձեռնհասութիւնն ունեցող մարդիկ են։ Սխալը կը տեսնեն, ստորագրող բժշկին ուշադրութիւնը կը հրաւիրեն, առանց յաճախորդին բան մ'ըսելու, եւ հաճութեամբ կը յայտնենք թէ բժիշկներն ալ միշտ՝ յետ սրբագրութեան՝ իրենց երախտագիտութիւնը կը յայտնեն դեղագործներուն։ Ո՞ր դեղագործն ի նպաստ իւր այսպիսի դէպքեր տասնեակներով չի կրնար յիշել։ Ո՞ր բժիշկն ինքզինք անսխալ կրնայ հռչակել։ Այս գրչի վրիպանք սովորական սխալներ են ուրեմն, բայց նաեւ խուսափելի են։ Ուստի, օրէնսդիրն, իւր բարձր իմաստութեամբ, յատուկ օրէնք մը դրած է, որ այս վրիպանաց կարելիութիւնը ճանչելով հանդերձ, անոնց առաջքն առնլու միջոցն ալ կը ցուցնէ։ Օրէնքը կ'ըսէ.

«Դեղագործն երբեք փոփոխելու չէ դեղագրի մը բնագիրը, կամ նիւթ մը դնել ուրիշ նիւթի մը տեղ, կամ փոփոխել նշանակեալ չափը։ Բայց եթէ ճանչնայ կամ կասկածի թէ սխալ մը գործեր է բժիշկը, պարտի չգործադրել դեղագիրը, մինչեւ որ իւր դիտողութիւնը ներկայացնէ ստորագրող բժշկին եւ գրաւոր պատասխան ընդունի անորմէ։ (Կանոնագիր Քաղաքային Դեղագործութեան Օսմ. Տէրութեան մէջ, Յօդ. ԺԹ, 7 Ճեմազիլ-ախըր 1279։)

Ուրեմն Տքթ. Խնդիրեան այս խուսափելի սխալներէն մին գործած է, եւ ինչպէս իւր յայտարարութենէն կ'երեւի, մեր եւս կարծիքն է թէ իւր համբաւին խնդրոյ տակ չէ։ Զինք պատասխանատու բռնելն անսխալութեան յաւակնիլ է։

Գալով Պ. Ծաննիի աշկերտին, կը ցաւինք որ չենք կարող անմեղ հռչակել զինք։ Այս աշկերտ սխալ մը գործած է, բայց այս սխալին համար մէկու մը պակասութիւն չի կրնար վերագրել։ Լաւտանումը նոր դեղ մը չէ, հետեւապէս իւր գործողութիւն կամ ազդեցութիւն անծանօթ չէ. Սիտէնհամի ժամանակէն ի վեր ծանուցեալ է (1624-1689), եւ հետեւապէս դեղագործութեան աշկերտի մը աններելի է անոր գործածութեան չափն անգիտանալ. Այս աշկերտին անկարողութիւնն աւելի եւս աններելի է, զի սոսկ անուշադրութիւն չէ ըրած. կարդացած է դեղագիրը, պատրաստած է, եւ ընդօրինակած է տումարին մէջ, երբեակ փաստ ընդդէմ իւր կարողութեան։ Բայց պիտի ըսուի թէ աշկերտը պատասխանատու չէ իւր գործոց համար, զի ընդարձակ ծանօթութիւններ ունենալու պարտաւոր չէ. եւ հետեւապէս իւր վարպետը Պ. Ծաննի է ճշմարիտ յանցաւորը։ Այս կարծիք անպաշտպանելի է. զի մեր տեղեկութեանց նայելով, Պ. Ծաննի ներկայ չէր երբ այս դեղագիր ի գործ դրուեցաւ իւր դեղարանին մէջ, եւ հետեւապէս գլխաւոր յանցանքն աշկերտին վրայ կ'իյնայ։ Պ. Ծաննիի դէմ սա միակ դիտողութիւնը կարելի է ընել թէ պէտք է աւելի խընամով ընտրէ իւր պաշտօնեաներ, քանի որ խնդիրն հանրային առողջապահութեան վրայ է։

Բայց բոլոր այս գործին մէջ չենք հասկնար Պ. Տքթ. Պապաեանի խաղցած դերը։ Փոխանակ ծածկելու սխալ մը զոր ինքն իսկ դառաջինն կըրնար գործել, իւր պաշտօնակիցը վար կը զարնէ անոր յաճախորդաց քով, կ'ամբաստանէ զնա իշխանութեանց առջեւ, դատախազ կանգնելով փոխանակ հիւանդին տիրոջ, եւ մինչեւ իսկ լրագրութեան մէջ, ինչպէս կը պատմէ Տքթ. Խնդիրեան։ Արդեօք Տքթ. Պապաեան կը կարծէ՞ թէ իւր պաշտօնակից այս սխալը ազգութեամբ գործած է (*), մինչ այն դեղին չափն հանրածանօթ է համօրէն բժշկական աշխարհին մէջ։ Եւ կամ անձնական թշնամութեամբ իւր պաշտօնակիցն հարուածել կ'ուզէ։ Զի՞ խորհիր արդեօք թէ իւր ընթացքով չարաչար կը վնասէ դեղագործին աշկերտին, զրկել հարուածով մը վտանգելով անոր ապագայն, եւ թէ Պ. Ծաննիի դեղարանին համբաւոյն կը դպչի ծանրապէս։ Ամեն պարագայից մէջ, ծանրապէս սխալած է, արուեստակցական պաշտպանութեանց դէմ գործած է, եւ այնպիսի վարմունք մ'ունեցած է զոր չենք կարող որակել։ Այս եղաւ նաեւ Բժշկական Ժողովոյն միահամուռ կարծիքն, ուր այս հասարակութեան երիցագոյն անդամներէն մին, Պ. Տքթ. Վուչինօ, բողոքեց Տքթ. Պապաեանի ընթացքին դէմ, երբ ասոր ամբաստանիչ նամակին ընթերցումն սկսաւ ժողովոյն մէջ։ Միաձայնութեամբ այն գիտնական մարմին մերժեց ամբաստանող նամակը։

Մեր մասին, մեծ ցաւօք կը նշանակենք եղբայրակցութեան պայմանաց հակառակող այսպիսի ընթացք մը։

Ձեռնհաս իշխանութիւն կը վերաբերի պատժել յանցաւորն, եթէ յանցաւոր կայ. բայց հանրային կարծիքը զլլալու չպիտի ներէ լրատու բժշկին։»

Աւասիկ նոյնութեամբ ի մէջ բերինք մեր յարգոյ պաշտօնակցին Ռըվիւ Մէտիքօ-Ֆարմասէօթիքի գրած յօդուածն այս շահագրգիռ խնդրոյ վրայ։

Մեր կարծեօք, թէեւ ցաւալի է որ բժիշկներն իրար բամբասեն եւ իրարու դէմ հասարակաց միտքը պղտորեն, բայց որովհետեւ ամեն չարիքէ բարիք ալ կրնայ ծնիլ, այս վիճաբանութիւն անօգուտ չի լիներ բոլորովին՝ եթէ այսու բարեդէպ ազդարարութիւն մ'ըլլայ բժիշկներուն՝ աւելի ուշադրութեամբ յօրինելու իրենց դեղագրեր, երբ ակներեւ է թէ այս մասին ամենափոքր սխալ մը, ո՛րքան ալ մարդկօրէն գործուած, կրնայ կեանքեր փճացնել, ծաղկաւոր կեանքեր, եւ ամբողջ ընտանիքներ սուգի մատնել վայրապար։ Երբ մեր յարգոյ պաշտօնակից կը գրէ թէ «ամեն դեղագործ տասնեակներով կրնայ համրել սխալ դեղագրեր զորս ինք ուղղել տուած է», շատ մխիթարական գաղափար մը չի տար այն ուշադրութեան չափուն եւ ստուգանին վրայ որով հասարակութիւնը կը սիրէ յուսալ թէ կը տնօրինուին մահու եւ կենաց խնդիրք՝ հիւանդութեան ճգնաժամերուն մէջ։ Կատարելապէս խոստովանելով թէ յայսմ մասին մեր պատուական բժշկաց գիտութիւնն եւ ձեռնհասութիւնը խնդրոյ տակ չեն ամեննեւին, կը յուսանք որ այս ցաւալի վիճաբանութիւն օգտակար կը լինի՝ ընդհանրապէս աւելի մեծ ուշադրութեան մը պէտքն զգալի ընելով մեծայարգ բժշկական դասուն ամեն անդամոց անխտիր։

(*) Խահուէն կամ լաւ եւս՝ քաֆէինը՝ դեղթափ է Ափիոնի ոգւոյն համար։

Ծ. Խ. [illegible]

(**) Քաղաքական լրագրաց ընթերցողներուն մէջ բժիշկներ կը գտնուին միշտ, դեղագործներ ալ, եւ քիչ շատ կարեւոր ամեն քաղաքական թերթ բժիշկ աշխատակից ալ կ'ունենայ։ Եւ յետոյ, ըստ անգլ. ասութեան, An Editor must know everything. Կ'ենթադրուի որ լրագրաց Խմբագրութիւնք «ամէն բանի վրայ» տեղեկութիւն ունենան։

Ծ. Խ. [illegible]

(*) Պ. Տքթ. Խնդիրեան Բժշկութեան Տոքթէօռ ընդունուած է Փարիզի Համալսարանէն 1884ին։ Իւր ուսմունք 11 տարի տեւած են, եւ այն միջոցին հետզհետէ ծառայած է Հօթէլ-Տիէօ, Պօժօն, Թընօն, Տըբօլ, Պուսիքօ եւ այլ Փրոֆէսէօրներու մասնաւոր հիւանդանոցներուն մէջ։ Մրցմամբ անուանուած է Interne des hôpitaux, ներքին բժիշկ հիւանդանոցաց, եւ հինգ տարի այս պաշտօնը վարած է։ Կ. Պոլիս գալով, Կրթական Նախարարութեան որոշմամբ եւ Նախարարին առաջարկութեամբ, Կայսերական Իրատէիւ անուանուած է փորձարկու դասախօս մորթային հիւանդութեանց Քաղաքային Բժշկական վարժարանին մէջ, 1885ին։ 1888ին, ախտաբանական մարդակազմութեան փորձարկու դասախօս եղած է, մինչեւ 1890։ Նաեւ երեք տարի Պէյլէրպէյի հիւանդանոցին վերաբոյժ ի պաշտօն վարած է։

(Ծան. Ռըվիւի Խմբագրութեան։)

—)(19)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԷՄԻԼ ՌԻՇՊՈՒՐ

ՍԱՆՏՐԻՅԵՈՆ

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

ԳՈՐԾԱՏԱՆ ՊԱՐԻԿԸ

Ը

ՅԱՋՈՐԴ ՕՐԸ

Յաջորդ օրը, սովորական ժամուն, գործաւորուհիք գործատուն կը ժամնէին, Օր. Օքթավի ամենէն առաջ եկողներէն մին եղած էր։

Ժամ առաջ տեսնել կուզէր Կապրիէլը. առջի օրուան իրենց խօսակցութենէն ի վեր շատ մտածած ըլլալով, կը կարծէր թէ պիտի կարենայ լաւ խորհուրդ մը տալ մանկամարդ աղջկան։ Բայց այս վերջինն, որ տակաւին իր տեղը չէր գտնուեր։

Օքթավիի համար զարմացման ուրիշ պատճառ մը. Օր. Արմանտն ալ հոն չէր։

Ա՞ս ինչ ըսել էր։ Օքթավի մտախորհ եղած էր։

Արդէն վերջին գործաւորուհիներն հասած էին հետզհետէ, որոշեալ ժամէն ետքը յաւելուածական տասը վայրկեանի միջոցին։

Եւ Կապրիէլ վար իջած չէր, եւ Առաջինը չէր երեւեր։ Մանաւանդ տեսակ մը անհամբերութեամբ այս վերջնոյն կը սպասուէր, ըստ որում նա կը բաժնէր գործերը եւ աշխատութեան համար հրամաններ կուտար։

Հանգստի վայրկեան մըն էր այս՝ օրիորդներուն համար որք օգտուեցան անկէ՝ փոխադարձաբար պատմելով իրենց սրտի մանր գաղտնիքները։

Ոմանք—այս բանս միշտ հաճոյք մըն է մանկամարդ աղջկանց մէջ—չարախօսութեամբ կը զբաղէին, իրենց կարգ մը յաւագոյն բարեկամուհեաց միսն ուտելով. այլք կը լըմնցունէին «Բըթի Բարիզիէն»ի թերթօնը, զոր փողոցն սկսած էին։

Շատ չէր զբաղեցներ զիրենք Օր. Արմանտի բացակայութիւնը, զոր սակայն դըժուարին էր բացատրել. ընդհակառակն, Կապրիէլի բացակայութեան վրայ կը շաղակրատէին յոյժ ցած ձայնով։ Նայուածքները շարունակ կ'ուղղուէին մանկամարդ աղջկան թափուր տեղւոյն վրայ. խորհրդաւոր կամ չարայայտ ժպիտներ կը փոխանակէին եւ փսփսուքն հետզհետէ կը շատնար։

—Գործատան Պարիկն հիւանդ ըլլալու է, կ'ըսէր ձայն մը։ [illegible]

—Ա՛հ, իրա՛ւ, կը յաւելուր ուրիշ մը, ժամանակէ մը ի վեր լաւ կերպարանք չունի։

—Օ՛հ, մի՛ նեղուիր, կրնաս ըսել թէ անհեթեթ կերպարանք մը եւ կեցուածք մը ունի։

Երրորդ մը խօսք առաւ։

—Գիտնալու է թէ, ըսաւ, հիւանդութի՞ւնն է որ անշնորհք կերպարանք կուտայ, թէ այդ անշնորհքութիւնն է հիւանդութեան պատճառը։

—Ութը քառորդ անցած է, մրմռաց Օր. Օքթավի, եւ Արմանտը երեւան չելաւ։

Ոտքի ելաւ եւ գործասենեկին մէջ քանի մը քայլ առնելով, կ'ըսէր ինքնիրեն.

—Ո՛ւֆ, ջուրին կուժը ջուրին ճամբան կոտրած ըլլալու է։

Օր. Արմանտի վրայ կը խորհէր եւ ինքնիրեն ըսած այս խօսքը կը ցուցնէր թէ, երկար ատենէ ի վեր, շատ բան գիտէր Առաջինին վրայ, ինչպէս արդէն շատ մը ուրիշ գործաւորուհիք որք աչուըննին գոց չէին պահեր։

Վերջապէս Օքթավի որոշում մը տուաւ.

—Օրիորդք, ըսաւ, ժամը նայեցէք։ Արդ, որովհետեւ վարպետը օրական չ'տար մեզի՝ փսփսալու կամ վէպ կարդալու համար, անյապաղ գործի սկսելու ենք։

—Բայց մենք Օր. Արմանտի կը սպասենք, ըսին քանի մը ձայներ։

—Բաւական սպասեցինք անոր, ալ չենք սպասեր, յարեց Օքթավի, եւ ըստ որում ես ամենէն հին գործաւորուհին եմ հոս, Օր. Արմանտի տեղը պիտի անցնիմ, ինչպէս որ արդէն ըսած եմ, Տիկ. Մելվիլին արտօնած ըլլալով։

Անմիջապէս ձեռնարկեց ձեռագործներու բաշխման՝ նոր փսփսուքներու, պզտիկ զսպուած ծիծաղներու եւ գաղտաբար փոխանակուած ակնարկներու մէջտեղ։

Գործաւորուհեաց իւրաքանչիւրն ընդունեց ոսկեայ եւ արծաթեայ թելերու ճախարակներն եւ իրենց պէտք եղած կարժերն՝ ամեն գոյնէ։

—Հիմակ, օրիորդք, ամենքս ալ աշխատելու սկսինք, ըսաւ Օքթավի, առանց զբաղելու անոնցմով որք հոս չեն գտնուիր։

Ամեն վայրկեան Օր. Արմանտի գալուստին սպասելուն պատճառաւ, պահ մը նստարաններուն աղմուկը միայն լսեցաւ, բան մը որ սովորական յառաջաբանն է օրուան աշխատութեան։

Բայց, քիչ յետոյ, փսփսուքները վերսկսան։ Հիմակ, ա՛լ միմիայն Գործատան Պարիկով չէին զբաղեր, այլ Առաջնոյն երկարատեւ բացակայութեամբ։

Եթէ Օր. Արմանտ գործատան մէջ բարեկամուհիներ, կուսակիցներ ունէր, մէկ քանիներ ալ կային որոց համակրութիւնը չէր շահած։ Այս վերջինք իրենց մէջ ուզածնուն պէս կը բացատրէին անոր բացակայութիւնը։

—Անշուշտ պէտք է որ բան մը պատահած ըլլայ Օր. Արմանտին, ըսաւ գործաւորուհի մը։ Դուն, Ճօզըլին, որ անոր մանր մանր գործերուն շատ տեղեակ ես, չե՞ս կրնար տեղեկութիւն մը տալ մեզ։

Ճօզըլին գլուխն երերցուց, կարծես ամենուն ուշադրութիւնը գրաւելու համար իր կարմիր չքեղ մազերուն վրայ. յետոյ կեղծ-[illegible] տացաւ սա պատասխանը տալով.

—Դուցէ շատ... կարելի՞ է... երբեք կարելի չէ եղած գիտնալ...։

—Մելանի, հասկցա՞ր ինչ ըսել կուզէր Օր. Ճօզըլին։

—Ամենեւին։

—Ես ալ չի հասկցայ։

—Ես ալ, ես ալ, ես ալ, կրկնեցին ուրիշ շատեր։

—Ամեն պարագայի մէջ, եթէ Օր. Արմանտ հիւանդ է, քիչ ատենէն պիտի իմանանք։

—Անշուշտ։

—Հիւա՞նդ, ո՞ն անդր, ըսաւ Օր. Քամիյլ, Բոն-Նեօֆի չափ առողջ է։

—Արդէն Բոն-Նեօֆն ալ այնչափ առողջ չէր, յարեց Ճօզըլին կծու ձայնիւ, քանի որ քիչ մնաց Սէնի մէջ պիտի փլչէր։ Կը տեսնես, խեղճ Քամիյլս, ժամանակակից պատմութիւնդ ամենեւին չես գիտեր։

Արմանտի բարեկամուհիները, որ հաւանօրէն կուզէին խօսակցութիւնը փոխել, սկսան ծիծաղիլ։

Բայց Քամիյլ յաղթուած չհամարեց ինքզինքը։

—Բան մը նշմարած եմ, ըսաւ։

—Ա՛հ, եւ ի՞նչ է նշմարածդ։

—Թէ Օր. Արմանտ գլուխը միշտ վեր կը բռնէ, երբ... երբ դուռը կը բացուի, բայց մօտեցուած դուռը չէ, միւսը... սա։

Նրբանցքին վրայ բացուող դուռ մը կը ցուցնէր, որ գործասենեկին հաղորդակցութեան կը դնէր Տիկ. Մելվիլի պզտիկ սրահին հետ։

—Լաւ, ի՞նչ կայ ասոր մէջ, հարցուց [illegible]

Ճօզըլին։ Տիկինն ու պզտիկ Բոլը միայն կանցնին այդ դռնէն։

—Աստուած իմ, այո, տիկինը, պզտիկ Բոլն... եւ ուրիշ մէկը։

Յետոյ, «Կրանտ Տիւշէս»ի եղանակին վրայ երգելով, յարեց.

—Սիրուն հայր... սիրուն հայր... աղուորիկ հայր...։

—Սո՛ւս, ըսաւ Օր. Օքթավի։

Այս միջոցին հաղորդակցութեան դուռը կը բացուէր եւ Տիկ. Մելվիլ, տժգոյն, խոնջեալ դիմագծերով, սեմին վրայ կերեւէ՛ր։

Տիկ. Մելվիլ, գիշերն անքնութեամբ եւ արցունքով իր զաւկին անկողնոյն մօտ անցունելէ ետք, տեսած էր լուսոյ ծագիլը, բուռն երկիւղներով։

Ի՛նչ անձկալի տանջանքներ իր հոգւոյն մէջ։

Ա՛հ, այն յայտնութիւնը զոր ուզած, պահանջած, ստացած էր Կապրիէլէն, խորապէս ազդած էր իր վրայ. բայց աւելի սոսկալի կերպիւ ազդուած էր իր առջեւ ամուսնոյն բռնած գծուձ ընթացքէն։

Հայելիի մը մէջ ակնարկ մը նետելով՝ կրցաւ հասկնալ թէ իրարու յաջորդող այն սոսկալի յուզումներն իրենց բիրտ դրոշմը դրած էին իր դէմքին վրայ։

Որչա՜փ կ'ներ, այսպիսի կացութեան մը մէջ, իրենց վշտին պիտի յանձնէին ինքզինքնին եւ հոգւոյ քայքայումներէն ընկճուէին։

(Շարունակելի)

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Անցեալ օր ծանուցուեցաւ թէ կաթոլիկ կուսակցութիւնը, միանալով արմատական կուսակցութեան հետ, մեծամասնութիւն կազմած և մերժած է գերման կառավարութեան խնդրած դրամական վարկը՝ նոր զրահաւորի մը շինութեան համար։ Յայտնի է թէ Գերմանիոյ կայսերական կառավարութիւնը մեծապէս կը շահագրգռի գերմանական նաւատորմին զարգացման։ Բայց այս իրողութեան հետ մէկտեղ հաշուի դրուելիք իրողութիւն մը սա է որ շատ մը գերման քաղաքական մարդիկ այն համոզումը կը յայտնեն թէ Գերմանիա մեծ նաւատորմի մը պէտք չունի։ Գերման ցամաքային բանակին համար որչափ վարկ ուզուի՝ պատրաստ են քուէարկել, զի կը զգան թէ Գերմանիա իւր վէճերը գլխաւորապէս ցամաքի վրայ պիտի լուծէ։ Ծովու կողմէ լոկ պաշտպանողական դեր մը կ'ընծայեն Գերմանիոյ, ուստի և մանաւորապէս աւելորդ կը գտնեն հեռաւորն ուղեւորելու կոչուած սրընթաց մարտանաւեր, նման այնմ որուն համար Քափրիվի կոմսի վարչութիւնն երկու միլիոն մարք խնդրեց վայրապար։ Բայց, միւս կողմէ, մեծամասնութեան աննպաստ քուէն ոչինչ նուազ կը նկատուի հակա-նախարարական քուէարկութիւն մը, որ խորհրդարանական իմաստով ուշադրութենէ չի կրնար վրիպիլ։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Պատերազմական նախարարութեան ելմտացոյցին վիճաբանութեան առթիւ, որ իրեն համար նոր յաջողութիւն մ'եղաւ, Պ. տը Ֆրէսինէ բացատրեց թէ ֆրանսական բանակին համար նուազ ծախք կ'ըլլայ քան գերմանական բանակին։ Գերմանք իրենց բանակին 18 միլիոն ֆր. աւելի ծախք կ'ընեն քան Ֆրանսացիք։ Չորս տարիէ հետէ Ֆրանսա կարեւոր խնայութիւններ ըրաւ զինուորական ծախուց։ Այնու ամենայնիւ, նոյն միջոցին Ֆրանսա հետեւակազօրաց 25 նոր վաշտեր կազմեց, 40 հեծելախմբեր և 35 հրետանիք։ Խառն գունդեր եւս կազմեց, որք մեծ ոյժ մ'են բանակին համար, որոյ վրայ Ֆրանսա ամեն վստահութիւն կրնայ ունենալ։

«Օգտակար է որ այս արդիւնք գիտցուին։ Բայց կը կարծէ՞ք որ ասոնք գրուցելով կը հպարտանամ։ Ոչ։ Ես իմ նախորդներէս աւելի ճարտար չեմ։ Անոնց վրայ մէկ առաւելութիւն միայն ունեցած եմ, — տեւողութիւն։ Նախորդ պատերազմական նախարարներն եւս նոյն բաները կ'ընէին եթէ ժամանակ չպակսէր իրենց. (եթէ պաշտօնի վրայ թողուէին)։ Չորս տարի իւր պաշտօնին վրայ կենալով է որ պատերազմական գործոց արդի նախարարը կրցաւ այս արդիւնքները ձեռք բերել։ Բայց այս գործն ի գլուխ հանելու համար, Երեսփոխանութեան և երկրին վստահութեան կը կարօտի։ Եթէ այն վստահութիւն պակսի, ինք վայրկեան մը չի կենար ի գլուխ բանակին։»

Պ. տը Ֆրէսինէ վստահութեան նոր ցոյցի մը արժանացաւ, զի գիտցաւ տկար կողմին զարնել.—պաշտօնի տեւողութեան կարեւորութիւնը՝ գործ մ'ի գլուխ հանելու համար, բան մը որ ամենէն աւելի կը պակսի Ֆրանսայի մէջ։

—Մեծ Պահոց առթիւ Փարիզի երկու եկեղեցիներուն մէջ քարոզիչք զուտ աստուածաբանական և բարոյախօսական խնդիրները թողլով՝ ժամանակիս ընկերային խնդրոց վրայ եւս քարոզել սկսած էին, նկատելով թէ, ինչպէս կ'ըսէ կաթոլիկ թերթ մը, «Դրախտը լաւագոյն լուծումն է ընկերային խնդրոյն»։ Այս քարոզչաց մին մինչեւ իսկ եկեղեցւոյ մէջ ուրիշ քարոզչի մը հետ հրապարակային հակաճառութիւն մը ձեւացուցած էր, աւելի աղէկ լուսաբանելու համար քննուած խնդիրները։ Բայց որովհետեւ այս քարոզները լսելու համար շատ մը մարդիկ ալ կուգային որք սովորաբար եկեղեցին չեն յաճախեր, և ընդմիջումներու անպատեհութիւն կար, Փարիզի արքեպիսկոպոսն արգիլեց այս տեսակ քարոզութիւններ։

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՎԱՐԿՆ ԵՒՐՈՊԱ

Կ. Պոլսէ կը հեռագրէ Թայմզի թղթակիցն ի մէջ այլոց.

«Օսմ. ելմտական տարին վերջացաւ մարտ 20ին, և ջանացի տեղեկանալ այն շրջանի ելմտացոյցին արդեանց։ Մինչդեռ Եւրոպայի մէջ ելմտական նախարար ելմտացոյցը բացասելով բացերն պզտիկ կը ցուցնէ և յաւելուածական հասոյթներն խոստանալէն աւելի, օսմանեան ելմտացոյցն ի վերջ շրջանին աւելի նպաստաւոր արդիւնք կու տայ, այսինքն բացը կարծուածէն պզտիկ, և հասոյթն ենթադրուածէն աւելի։ Վերջացող տարեշրջանին մէջ Օսմ. Տէրութեան հասոյթք նուազ են 17 միլիոն ոսկի օսմ., ծախք 16 ու կէս միլիոն. ուրեմն կլոր հաշուով կէս միլիոնի յաւելուած կայ։ Պէտք է սակայն յիշել թէ Օսմ. ելմտական դասնը մէկ ու կէս միլիոն ոսկւոյ բացառիկ շահ մ'ունեցաւ Եգիպտոսի հարկով երաշխաւորեալ փոխառութեան փոփոխմամբ, որոյ բանակցութիւնները կատարած էր Սըր Էտկար Վինսընդ, և որ ի Լոնտոն հրապարակ հանուեցաւ ձեռամբ Պարոնայց Ռոթշիլտի և Օսմ. Պանքայի։ Թէեւ կ'երեւի որ առանց այս բացառիկ հասոյթի մէկ միլիոնի պակաս մը յառաջ պիտի գար, բայց անոնք որ Օսմ. ելեւմտից յաջողութեան կը հաւատան, ցոյց կուտան թէ ծախուց կողմը նշանակեալ կայ աւելի քան մէկ միլիոն ոսկւոյ գումար մը՝ Օսմ. պարտուց գլխաւճարին համար։ Անցեալ տարեշրջանին մէջ արտաքին փոխառութեանց գլխաւճարին յատկացեալ գումարներով 1,666,000 անգլ. ոսկւոյ անուանական դրամագլուխ մը ջնջուեցաւ Օսմ. պարտքէն։ Մաքսային փոխառութեան, Քոնսոլիտէի (Օսմանիէ) փոխառութեան և ռուսական պատերազմական տուգանաց հաշւոյն համար եղած գլխաւճարներով 2,250,000 ոսկւոյ կարեւոր գումարը զեղչուեցաւ հանրային պարտքէն։»

Թայմզի թղթակիցը գոհացուցիչ գտնելով այս ելմտացոյցի արդիւնքներ, կ'ըսէ թէ Եւրոպայի մէջ աւելի մեծ տպաւորութիւն պիտի ընէ Օսմ. Տէրութեան վարկն, եթէ կանոնաւորապէս հրատարակութեան տրուին ամեն տարի։

ՄՈՄԻ (Սփարմաչէթ) գնոյն կարեւոր անկում մը կը ծանուցուի Եւրոպայէն։

—ԹԵՍԱԼԻՈՅ արտերուն մէջ դաշտային մուկերը մշակութիւնները փճացնելու աստիճան բազմացած ըլլալով, (ինչպէս արդէն նիւթագրեցաւ,) եւ հելլէն կառավարութիւնը տեսնելով որ տեղային ոյժերով կարելի չէ լինիր դարման տանիլ, Լոֆլէր գերմանացի Փրոֆէսորին դիմեց, և գիտական—արուեստական դարման մը խնդրեց։

—ՊՈՒԼՂԱՐ կառավարութեան գիտութեանց համեմատ, ռուման ոստիկանութիւնը Պուքրէշի մէջ հաստատուած պուլկար քաղաքական գաղթականներն հեռացուց երկրէն։

—ՊԵՐԹՈՒԼԷ ՎԻԱԼԷ իտալացի զօրավարն, որ երբեմն պատերազմական նախարար եղած է, ժանտատենդի (թիֆօ) սաստկութեան բերմամբ գլխուն մէջ յանկարծական հիւանդութիւն ունեցած լինելով, կը դարմանուի մասնաւորապէս։

—ԼՈՆՏՈՆԻ (Ուէսթմինսթըրի) կաթոլիկ արքեպիսկոպոս հանգուցեալ Մանինկ կարդինալին տեղ, Պապը Լոնտոնի Արքեպիսկոպոս կարգեց զՏքթ. Վօն (Vaugan), եպիսկոպոս Սալֆորտի (Մանչէսթըր)։ Լոնտոնի (Ուէսթմինսթըր) Արքեպիսկոպոսութիւնն Անգլիոյ կաթոլիկ կղերին համար բարձրագոյն պաշտօնն է։

ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Եգիպտոսի վերջին եռամսեայ ոստիկանական վիճակագիրք, բաղդատմամբ անցեալ տարւոյ նոյն եռամսեին, կը ցուցնեն թէ սպանութեամբ գողութեան դէպքեր 70 առ 100 պակսեր են, և 50 առ 100 նուազեր են ծանր ոճիրք և թշնամութիւնք զինեալ հրոսակներու ձեռամբ։

—Ռիյըզը փաշա ոստիկանութեան վերատեսուչի պաշտօնէն հրաժարելուն առթիւ (զի Կրէնֆէլ փաշայի յաջորդած է լինել Սէրտար կամ ընդհանուր հրամանատար եգիպտական բանակի), Բարձր. Խտիվը Բ. կարգի Օսմանիէ պատուանշանն յանձներ է նմա։

ԱՐՄՏԵՆԱՑ ԱՐՏԱԾՈՒՄ ՌՈՒՍԻԱՅԷՆ

Շաբաթ գիշեր եկած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Օտեսայի նաւահանգստէն և Սեւ ծովու միւս նաւահանգիստներէն արմտեաց արտածումն արտօնուեր է վերստին։ Այս լուր Կ. Պոլսոյ հրապարակին վրայ կարեւոր անկում մը յառաջ բերաւ ցորենի և այլ արմտեաց գներուն, և յուսալի է որ ի մօտոյ նորէն զեղչուի հացի գինը։

Ռուս կառավարութիւնը կ'երեւի թէ այս տնօրինութիւնն ընելու քաջալերուած է այն ապահովութեամբ թէ առաջիկայ հունձքերը լաւ կը խոստանան, բաւական քանակութեամբ անձրեւ եկած լինելով։

ՎԻԿԹՈՐԻԱ ԹԱԳՈՒՀԻ

Վիքթորիա Թագուհին շատ ախորժեցաւ ֆրանսական եզերաց մօտ Իէռ կղզեկին օդէն։ Հոն ամարանոց ունեցող Ֆրանսացիք իրենց պարտէզները բաց թողած են Ն. Վեհափառութեան առջեւ, մինչեւ իսկ պատեր վար առնլով, որպէս զի մէկ պարտէզէ միւսն իւր երկվարիկ լծեալ կառքով հանգիստ կարենայ անցնիլ Ն. Վեհափառութիւն։ Իւր դուստր և ընտանեկան այլ պարագայք որք իրեն կ'ընկերանան, ամեն օր պտոյտներ կ'ընեն շրջակայից յունական և հռոմէական հնութեանց, ըստ որում՝ հին շէնքերու մնացորդներ ցոյց կուտան թէ այս վայրերու գեղեցիկ օդն անցեալին մէջ ալ գնահատուած է մեծապէս, և ամրութեանց հետքեր ապացոյց են թէ Իէռեան կղզեկնին իւր զինուորական կարեւորութեան օրերն ունեցած է։ Թագուհին երբեմն կը քալէ ալ, և արդէն, ուր որ դառնուի, ամառ թէ ձմեռ, կառքով ամեն օր դուրս կ'ելնէ։ Իէռի և հանդիպակաց Բոզանոյի ֆրանսական նահանգին բնակիչք հպարտութիւն կը զգան Անգլիոյ Թագուհւոյն այցելութենէն։

ՊՈՒԼՂԱՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Սոֆիայի լրագիրք կը ծանուցանեն թէ ելմտական նախարար Պ. Պէլչէվի սպանութեան դատը պիտի սկսի ապրիլ սկիզբը։ Բայց դեռ որոշուած չէ թէ սովորական դատարանո՞ւ թէ պատերազմական ատենին առջեւ պիտի դատուին։ Ամբաստանելոց մէջ են նախկին նախարարք Պ. Քարավէլով, Պ. Օրոշաքով և դէր-գնդապետ Բէտով։ Քննութիւնք և հարցափորձք տարիէ մ'ի վեր կը տեւեն։ Արդիւնքը մինչեւ ցարդ գաղտնի պահուած ըլլալով, ամեն բան դատարանին առջեւ պիտի յայտնուի, և հետաքրքրաշարժ պիտի լինի տեսնել թէ Քարավէլովի նման հանրածանօթ անձ մը ո՛ր աստիճան մասնակցութիւն ունեցած է այն ազեղ գործին մէջ, զի շատեր կը հաւատան թէ իւր անմեղութիւն երեւան պիտի ելնէ։

ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ

Լուրեր

Կարնոյ գաւառական ընդհ. ժողովն մարտ 13ին ի նիստ գումարուելով, վիճակին կողմէ աշխարհական պատգամաւոր ընտրեր է Քաղաքական ժողովոյ ատենապետ Մեծ. Կարապետ էֆ. Տէր Ազարեանն որ յօժարութիւն յայտներ է երթալ ի Ս. Էջմիածին և մասնակցիլ կաթողիկոսական ընտրութեան։ Պատրիարքական փոխանորդ Գեր. Ղեւոնդ եպիսկոպոս Շիշմանեան եւս յայտարարեր է թէ ինքն ալ պատրաստ է, իբր եկեղեցական պատգամաւոր Կարնոյ թեմին, երթալ ի Ս. Էջմիածին։

Թէ Գեր. Շիշմանեան եպիսկոպոս և թէ Կարապետ էֆէնտի Տէր Ազարեան յանձն առեր են իրենց անձնականէն հոգալ ճանապարհի ծախսն, առաջնորդական Սնտուկին վրայ բեռ չըլլալու համար։

Զմիւռնիոյ առաջնորդ Գեր. Տ. Ներսէս Ծ. վարդապետ Ասլանեան այս օր մայրաքաղաքս կ'սպասուի։

Խառն ժողովն յառաջիկայ չորեքշաբթի օր ի նիստ պիտի գումարի ի խորհրդարանի Ղալաթիոյ։

Կրօնական ժողովն իւր վաղուան շաբաթական գումարումէն յետոյ իւր նիստերը պիտի դադրեցնէ Զատկական տօներուն պատճառաւ։

Բաղէշի պատրիարքական փոխանորդ Արժ. Մաղաքիա Ծ. վարդապետ Տէրունեան, որ հրաժարական մատուցած էր այդ պաշտօնէն, երէկ մայրաքաղաքս ժամանեց։

Երէկի ռուսական Սաբահանդաւ առնուած Թիֆլիզի Թերթերէն.

Աստրախանից մեզ մի հեռագրով Թիֆլիսի թեմական պատգամաւորի ընտրութիւնը շնորհաւորելով, յայտնում են, որ մարտի 8-ին Աստրախանի թեմի կողմից պատգամաւոր է ընտրուել Նոր-Դար»ի յանկութեան և բռնած ընթացքի համեմատ՝ Պ. Յովհաննէս Սարգսեան և նրա փոխանորդ պատուաւոր վաճառական Պ. Մարտիրոս Գասպինցեան։

Պ. Յովհաննէս Սարգսեանը, որ ուսեալ մարդ է և պատուաւոր քաղաքացի, արդէն երկու անգամ իբրեւ թեմական պատգամաւոր մասնակցել է կաթողիկոսական ընտրութիւններին։

—Երեւանից հաղորդում են, որ այնտեղ է հասել եօթը հոգուց բաղկացած անգլիացիների մի խումբ, մտադիր լինելով այս գարնանը Արարատի գլուխը բարձրանալ։ Դրանից յետոյ յիշեալ անգլիացիները Պարսկաստան են ուղեւորելու։ (Նոր-Դար)

* * *

Սինոդի հնագոյն անդամ Գեր. Սարգիս եպիսկոպոսը՝ կամենալով նուիրել Սինոդի գործերը կարգի բերելուն և նոցա բարւոք ընթացք տալուն, թողել է Ճեմարանի տեսչի պաշտօնը. այժմ ուսումնարանական տարուայ վերջին, ինչպէս հեռագրում են Մշակ, այդ պաշտօնն ստանձնել է Գեր. Աբրահամ եպիսկոպոսը։

—«Առաքել Ծատուրեանց և ընկ.» յայտնի նաւթային առեւտրական տունը, ինչպէս հաղորդում է Կասպի լրագիրը, իբրեւ այդպիսին՝ այլ եւս գոյութիւն չունի։ Այդ տան գլուխը՝ Պ. Ծատուրեանցը իւր բոլոր մասը և իրաւունքները ծախել է, ինչպէս ասում են, Պ. Աղեքսանդր Մանթաշեանցին 650,000 րուբլիով։ Լրագիրը լսել է, որ Պ. Ծատուրեանցը այլ եւս չէ կամենում նաւթային գործերով պարապել։

(Արձագանք)

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Տնտեսական Խորհրդոյ Ազգ. Կեդր. Վարչութեան

Գնալը Կղզի Ս. Եկեղեցւոյ եւ Ազգ. վարժարանի մատակարարութեան հաշուեցոյցերն՝ առաջինն եօթնամեայ (1885 Յունվար 1 է 1891 դեկտ. վերջ) և երկրորդն 5½ ամեայ, նոյնպէս Էյուպ Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյ միամեայ հաշուեցոյցն 1891 Յունվար 1 է մինչ Դեկտեմբերի, ըստ օրինի Տնտես. Խորհրդոյ ներկայացուած եւ անոնց յար եւ նման մէկ մէկ օրինակն իրենց թաղի եկեղեցեաց բակն կախուած են ի տես թաղեցւոց։

Տնտես. Խորհուրդն այսու պաշտօնական ծանուցմամբ հրաւէր կը կարդայ յիշեալ թաղից պատուարժան ազգայնոց որ իրենց թաղի վերաբերեալ հաշուեցոյցին վրայ՝ եթէ որ եւ է դիտողութիւն կամ բողոք ունին, թուականէս մինչեւ 21 օր պայմանաժամու մէջ գրաւոր կերպիւ ներկայացնեն Տնտես. Խորհրդոյ։

Սոյն պայմանաժամին լրումէն յետոյ՝ որ եւ է բողոք կամ դիտողութիւն անլսելի պիտի մնայ։

20 մարտ 1892 (Կնք.)

Մայրի գիւղի թաղական խորհրդոյ հրաժարման վերաբերեալ լուրն անհիմն է։ Յիշեալ խորհուրդը խմբովին կը վարէ իւր պաշտօնը և մասնաւոր հոգածութեամբ առաջ կը տանի նորաշէն վարժարանի շինութիւնն որ մէկ երկու շաբաթէն կ'աւարտի։

Գէորգ և Յակոբ Ճիզմէճեան, Պօղոս Էքսէրճեան և ամբողջ ընտանիք խորին շնորհակալութիւն կը յայտնեն եկեղեցական և աշխարհական ամեն անձանց որք հաճեցան ներկայ գտնուիլ յուղարկաւորութեան հանգուցեալ Տիկին Նարդուհի Պ. Ճիզմէճեանի, նոյնպէս Մայր Եկեղեցւոյ պատուարժան թաղական խորհրդոյ և Մայր վարժարանի ուսուցչական մարմնոյն որք յարգանաց ցոյցերով պատուեցին սոյն տխուր հանդէսը։

ԱԶԴ.—Երիտասարդ մը կ'ուզուի որ ունենայ խիստ մաքուր գիր և գիտնայ լաւ թուաբանութիւն։ Ըստ բաւականին ալ ֆրանսերէն և հայերէն։ Դիմել լրագրիս խմբագրատունը։ 1—4

Ներքին լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԲԱՇԽՈՒԹԻՒՆՔ ԱՍՏԻՃԱՆՔ ԵՒ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆՔ

Սանիյէ Միւթէմայիզի աստիճան տրուեցաւ Կարնոյ վերաքննիչ ատենի պատժական ճիւղին նախագահ Խամայիլ էֆէնտիի։

Սանիյէի երկրորդ աստիճան՝ նոյն նահանգին վերաքննիչ ատենի ընդհանուր դատախազ Աճեմ Լութֆի էֆէնտիի և նախնական ատենի պատժական ճիւղին նախագահ Նաչիտ էֆէնտիի։

Սալիսէի աստիճան՝ նոյն նահանգին ընդհանուր դատախազի օգնական Հիւսէյին Հիլմի էֆէնտիի։

Քարբերդի Արաբկիր գաւառակին նայիպ անուանեցաւ Իպրահիմ Խալէմ էֆէնտի, նախկին նայիպ Պոյապատի։

Ականաւոր Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ Զինուորական Քննիչ Յանձնաժողովոյ նորընտիր անդամ Իպրահիմ փաշայի, որդի Եգիպտոսի նախկին Խտիվ Բարձր. Իսմայիլ փաշայի։

Երրորդ կարգի Շէֆգաթ՝ Հանեաի գերմանական ու աւստրիական հիւպատոս Պ. Միքչէի աղջկան՝ Տիկին Էլէնի։

Ի ՆԱՅՍ. ՊԱԼԱՏ

Եգիպտոսի նախկին Խտիվ Բարձր. Իսմայիլ փաշայի որդին՝ Վսեմ. Իպրահիմ փաշա երէկ կայս. պալատ գնաց և Զինուորական Քննիչ Յանձնաժողովոյ անդամակցութեան պաշտօնին կոչուելուն և իրեն շնորհեալ ականաւոր Մէճիտիյէ պատուանշանին առթիւ շնորհակալութիւն մատուցանելով արժանացաւ կայսերական մեծարանաց։

—Երէկ գիշեր նախարարք ոմանք և Ոստիկանութեան նախարար Վսեմ. Նազըմ պէյ կայս. պալատ երթալով իֆթար ըրին և արժանացան կայս. մեծարանաց։

ԴԱՏԱՍՏԱՆԻ ԵՆԹԱՐԿՈՒՄ

Թուրքէ կ'իմանայ թէ Վանայ վերաքննիչ ատենի անդամներէն Տալուսեան Կարապետ աղա և ոստիկան Աւետիս էֆէնտի ապօրէն ընթացից մէջ գտնուած ըլլալով, կայս. իրատէ մը հրամայած է դատաստանի ենթարկել զանոնք։

ՅՈՒՆԱՑ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆ

Երէկ, Ֆէնէրի Պատրիարքարանին մէջ տեղի ունեցաւ խառն ժողովոյ պակասեալ չորս անդամոց ընտրութիւնն։ Նէնիսինէա Տիմիթրաքի էֆէնտի եւ Վասիլաքի էֆէնտի վերընտրուեցան. իսկ Տիմիթրաքի Կուրճի ու փաստաբան Նիքօլաքի Եօրկիատի էֆէնտիք անդամ ընտրուեցան խառն ժողովին։

ԹԸՆՊԷՔԻԻ ՄԵՆԱՎԱՃԱՌ

Թընպէքիի ընկերութեան վարչութիւնը, կ'ըսէ Սապահ, ծխախոտ վաճառող խանութպաններն հրաւիրելով իրենց ձրիաբար արտօնագրեր տուած է թընպէքի վաճառելու համար և շաբաթ օրուընէ սկսեալ այդ խանութներու մէջ թընպէքի կը վաճառուի։

Մաքսատան մէջ կազմեալ այն յանձնաժողովն, որ պաշտօն ունէր խորհրդակցիլ թընպէքիի ընկերութեան՝ մաքսատան վերաբերեալ գործառնութեանց վրայ, իւր տեղեկագիրը պատրաստած է որ ի մօտոյ Բ. Դրան պիտի մատուցուի։

ՔՆՆԻՉ ՊԱՇՏՕՆԵԱՅ

Առեւտրական ու հանրօգուտ շինութեանց նախարարութեան առաջարկութեամբ եւ Պետական Խորհրդոյ որոշմամբ, որ վաւերացած է կայսերական իրատէով, նահանգաց խճուղիներու ու ճամբաներու վիճակին և շինութեան գործն ինչպէս նաև յանձնառուներու, տեղական կառավարութեանց եւ երկրաչափներու միջեւ ծագած անհամաձայնութիւններն ու դժուարութիւնները քննելու համար՝ երկրաչափ Էվլարիոս էֆէնտի քննիչ կարգուած է երեք հազար ղրուշ ամսաթոշակով։ Սոյն քննիչին տրամադրութեան ներքեւ քարտուղար մը պիտի դրուի, որ վեց հարիւր ղրուշ ամսաթոշակ պիտի ստանայ։

ՏԱՍԱՆՈՐԴԱԿԱՆ ՏՈՒՐՔ

Պետական Խորհուրդը նկատելով որ օրինաց մէջ տրամադրութիւն մը չկայ թէ հունձքէ մը ենթադրական հաշուով տասանորդ առնուելու պահուն երբ հնձոց քանակութեան վրայ երկու կողման մէջ անհամաձայնութիւն ծագի և կառավարութեան դիմուելով, հարկ ըլլայ քննիչ պաշտօնեայներ ղրկել, ասոնց ինչ եղանակաւ վարձք պիտի տրուի, որոշած է որ յետ այսօրիկ, միջոցին հեռաւորութեան և գործին աստիճանին համեմատութեամբ օրական հինգէն մինչեւ երեսուն ղրուշ վարձք տրուի քննիչ պաշտօնէից և այդ վարձք յետոյ անիրաւ եղող կողմէ գանձուելու պայմանաւ՝ վճարուի կառավարական սնտուկներէն։ Եւ եթէ կառավարական արկղակալք այդ գումարը ժամանակին չգանձեն անիրաւ եղող կողմէն, իրենք տուժեն։ Պետական Խորհրդոյ այս որոշում վաւերացած է կայս. իրատէով։

«ԻԶԶԷՏՏԻՆ» ՇՈԳԵՆԱՒԸ

Կայս. Իզզէտտին շոգենաւն, յորում կը գտնուէին Վսեմ. Ահմէտ Էյուպ փաշա և իւր հետեւորդք և որ Եգիպտոս կ'ուղեւորէր, շաբաթ օրը ժամ 5ին Մէրսինի նաւահանգիստը ժամաներ և քառասուն տակառաչափ ածուխ առնլէ յետոյ գիշերուան ժամ 2½ին ճամբայ ելեր է։

ՎՆԱՍԱԿԱՐ ԱԼԻՒՐՆԵՐ

Քաղաքապետութիւնը, կ'ըսէ Թուրքէ, նկատելով որ Եւրոպայէն եւ մանաւանդ Մարսիլիայէն բերուած ալիւրներու մէջ առողջութեան վնասող նիւթեր կը պարունակին, գրած էր բժշկական վերատեսչութեան որ այդ կարգի ալիւրներ յատուկ պաշտօնէից կողմէ քննուին եւ եթէ հաստատուի թէ վնասակար նիւթեր կը պարունակեն, անոնց ներածումն ու սպառումն արգիլուի։ Արդ, Քաղաքապետութիւնը տեղեկանալով որ հակառակ իւր կողմէ եղած ծանուցման, այդ կարգի ալիւրներ մայրաքաղաքիս մէջ կ'սպառին, խնդիր մատուցած է Ներքին Գործոց նախարարութեան որ պէտք եղածն ազդարարուի որոց որ անկ է արգիլելու այդ ալիւրներու սպառումն յօգուտ հանրային առողջութեան։ Այժմ այս խնդրոյն վրայ բանակցութիւնք կը կատարուին նոյն նախարարութեան եւ Մաքսային վերատեսչութեան միջեւ։

«ԱՏԱՆԱ» ՇՈԳԵՆԱՒ

«Լաւանեան, Ունճեան և Ընկերութեան» Ատանա շոգենաւը շաբաթ իրիկուն հասաւ Մաքրիքէօյի առջեւ, ուր կայս. վառօդարանը կը հանէ Եպերոսի ալպանիական եզերքէն բերած մեծաքանակ զինուորական նիւթեր։

ԵՂԵՌՆԱԴԱՏ ԱՏԵԱՆ

Եղեռնադատ ատեանը շաբաթ օրն ի բացակայութեան դատեց Յակոբ անուն մարդ մը որ Գրիգոր անուն ուրիշ մարդ մը սպաննելով փախած էր։ Յակոբ դատապարտուեցաւ տասն և հինգ տարուան շղթայակապ աքսորութեան, քաղաքային իրաւունքներէ զրկուելու և իւր ստացուածոց գրաւման։

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

Բժշկական ժողովոյ ուրբաթ գիշերուան նիստին սովորականէն աւելի բազմութիւն կար։

Նախագահը՝ Զօէրոս փաշա, յայտնեց թէ ժողովին ներկայ էր փրոֆէսէօր Վրոպլէսքի, որ երիտասարդ բժիշկ մըն է և մայրաքաղաքս կը գտնուի քանի մը օրուան համար։ Վերջերս վիրաբուժութեան ուսուցիչ էր ի Վալպարեզօ։

Ապա Զօէրոս փաշա ծանոյց թէ ընդունած է Զամպաքօ փաշայէ՝ նամակի ձեւով ուսումնասիրութիւն մը զոր կարդաց Տքթ. Բէյզօ։ Այս շահեկան գործ որ պատասխան մըն է Տքթ. Ֆոն Տիւրինկի հետեւութեանց ի մասին բորոտութեան փոխանցկութեան, խորին ուշադրութեամբ ունկնդրուեցաւ։ Զամպաքօ փաշա բազմաթիւ դիտողութիւններ կ'ընէ բորոտութեան դէպքերու վրայ, ապացուցանելու համար թէ այդ հիւանդութիւն փոխանցիկ չէ։

Զամպաքօ փաշայի յիշատակագրին ընթերցումէն առաջ իսկ, Պ. Ֆոն Տիւրինկ ծանուցած էր թէ իւր ընդդիմախօսը Կ. Պոլսէն ըլլալով՝ ինք ա՛յն ատեն պիտի պատասխանէ երբ նիստի գայ, ըստ որում նամակագրութեամբ վիճաբանութեան այս ձեւն ինք չընդունիր։ Այս առթիւ թեր ու դէմ հակիրճ վիճաբանութիւն մը տեղի ունեցաւ։

Ժողովն որոշեց ընկերութեան թերթին մէջ հրատարակել Զամպաքօ փաշային յիշատակագիրը։

ԶՄԻՒՌՆԻՈՅ ՆԱՒԱՀԱՆԳԻՍՏԸ

Անցեալ 1307 տարւոյն մէջ Զմիւռնիոյ նաւահանգիստը մտած են 763 օսմանեան շոգենաւեր, 626՝ անգլիական, 205՝ ֆրանսական, 205՝ հելլէնական, 164՝ աւստրիական, 107՝ ռուսական, 105՝ եգիպտական, 58՝ գերմանական, 55՝ իտալական, 26՝ դանիմարքեան, 8՝ շուէտական, 1՝ Բորթուգալի և 1՝ պելճիական. իսկ 3413 օսմանեան առագաստաւորք, 230՝ հելլէնական, 71՝ Սամոսի, 34՝ իտալական, 6՝ անգլիական, 4՝ աւստրիական և 2՝ ռուսական։ Համագումար 6108 նաւեր։

ԽԱՂԱՐԱՆՔ ԲԵՐԱՅԻ

Բերայի ոստիկանք իմանալով որ «Քուրօն»ի վերի յարկը սրահի մը մէջ դրամով խաղ կը խաղացուի, ուրբաթ իրիկուն կոխեցին այդ սրահը։ Խաղացողներէ երկուքը ձերբակալուեցան, իսկ միւսները փախան սրճարանի մէկ սանդուխէն, որ առաջուընէ պատրաստուած և այդ սրահին պատուհաններէ միոյն առջեւ զետեղուած էր։

Պէրութի մաքսատան ներածմանց ճիւղին 1305, 6 և 7 տարուան հասոյթք, բաղդատմամբ 1304 տարւոյն, 7,104,876 ղրշ. աւելի եղած են։

—Տրապիզոնի կուսակալութիւնն հեռագրած է Ներքին գործոց նախարարութեան թէ Կուրճի Սալիհ անուն աւազակն, որ Սինոպի բանտի մէջ ութ տարի բանտարկեալ մնալէ յետոյ նորէն աւազակութեան սկսած էր, ողջ ձերբակալուեր է Ինէպօլի գաւառակին մէջ։

— Ռումանական կառավարութիւնը «Ռումանական Թագ» պատուանշանի չորրորդ աստիճանը նուիրած է Պաթումի օսմանեան ընդհանուր հիւպատոս Պէհճէ պէյի։ Կայս. իրատէ մը արտօնած է այդ պատուանշանի գործածութիւնը։

—Բարձր. Շէյխ-իւլ-իսլամին խորհրդական Հասան էֆէնտի տասնեւհինգ օրէ ի վեր հիւանդ է և բժշկաց կողմէ կը դարմանուի։

—Գասըմփաշայի արհեստական վարժարանին համար հինգ հարիւր ղրուշ ամսաթոշակաւ ատաղձագործութեան ուսուցիչ կարգուած է Գէորգ աղա անուն սեբաստացի վարպետ մը, որ արդէն անդ հասած և գործի սկսած է։

—Իտալական դեսպան Պ. Բլանք հինգշաբթի օրը Թարապիա գնաց ընկերակցութեամբ ընդհ. հիւպատոս Պ. Ռիվիէ, Սէնթ-Անթուան եկեղեցւոյ երէց՝ հայր Մէնդուչիի, «Սեղիա»ի հրամանատար Բէռոլի աւպետին եւ դեսպանատան առաջին թարգման Պ. Պառունի։ Թարապիայէն իտալական դեսպանատունն այցելէ ետք, դեսպանը Պէօյիւքտէրէ գնաց, ուր այցելեց իտալական վարժարանն։ Տեղւոյն կաթոլիկ եկեղեցիին երէցն ընդունեց զՊ. Բլանք և նախաճաշ մը տուաւ դեսպանին և անոր ընկերացող անձանց։ Դեսպանը գոհութեամբ մեկնեցաւ վարժարանէն։

—Պաղտատէն Ագիմա գիւղաքաղաքը Թրամուէյի գիծ մը շինելու համար ձեռնարկներ կ'ըլլան։

—Վեհ. Սուլթանը յիսուն հատոր կրօնական գիրքեր շնորհած է Բաղէշի Կինճ գաւառին մէջ հաստատեալ Պիւրհանիյէ վարժարանին համար։

—Վեհ. Սուլթանն դրամական պարգեւներ շնորհած է Պաղտատցի այն տասներկու երիտասարդներուն, որք մայրաքաղաքս բերուած են բարձրագոյն վարժարանաց մէջ դաստիարակուելու համար։

—Մուտանիա-Պրուսայի երկաթուղւոյ ընկերութիւնն որոշած է չորս կայարաններ հաստատել փոխանակ երեքի։

—Պոլսոյ նախնական դատարանի ընդհանուր դատախազը դատաստանի ենթարկած է Էօմէր անուն կառապան մը, որ անցեալները, Սուլթան Մահմուտի դամբարանին առջեւ գտնուած հեռագրական գերան մը կոտրած և հեռագրական հաղորդակցութեանց ընդհատուելուն պատճառ եղած էր։

—«Տիւիթըր — Տոնսկոյ» զրահաւորն, ուր կը գտնուի Կէօրկիյ Մեծ-դուքսն, որ Աթէնք կ'երթայ Զատկական տօներն անցընելու, յառաջիկայ շաբթու Վոսփորէն պիտի անցնի։

Մեծ-դուքսն ի Պիրէոն պիտի ընդունուի թագաւորին, թագուհւոյն և ամբողջ արքայական գերդաստանին կողմէ։

—Լեզուագիտական վարժարանին համար արաբերէն ու պարսկերէն լեզուաց երկու ուսուցիչներ կարգուած են հազարական ղրուշ ամսաթոշակով։

ՆԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

Վերջին շաբաթ աւուր տեղի ունեցած Ռում. Երկաթուղեաց 133 րդ վիճակահանութեամբ, մեր ծախած «Բրոմէսներէն»,

184,689, 5 թիւը 60000 ֆր. որ է 1532 օսմ. ոսկի ստանալի դրամ,

Թիւ	Ֆրանք
1,846,891	400
1,846,892	400
511,228	400
1,846,893	400
1,846,894	400

Կը ծանուցանենք որ՝ սոյն թիւերը ունեցողք փութով բերեն մեզ ստանալու համար անմիջապէս շահուած գումարներն։

Ղալաթիա կամուրջին գլուխը թիւ 33,
Նախորդ գրամատնեան Գուլպաջօղլեանի
Մ. Յ. ԱՐԾՆԵԱՆ

ՏՔԹ. Պ. ԱՍԼԱՆԵԱՆ

Անդամ բժշկական Արքունի գոլէճին Անգլիոյ, որ տասն տարի առաջ իւր ընթացքն աւարտած է ի Լոնտոն, տասնամեայ ընդարձակ փորձառութենէ յետոյ, մայրաքաղաքս հաստատուած է, ի Կէտիկ փաշա, Ճամիի Շէրիֆ փողոց, յանդէպ Այիա Քիրիաքի եկեղեցւոյ «Նէրտիվէնլի քիլիսէ» վերի դրան դիմացի տունը, ուր իրեն դիմող ամեն հիւանդներն կ'ընդունի ամեն առաւօտ թրքական ժամը 3 էն մինչեւ 7։

Հինգշաբթի օրերն աղքատները ձրի կը դարմանէ։ 8—8

ՀԵՌԱԳԻՐ

ՊԵՐԼԻՆ, 2 ապրիլ. — Պիսմարք իշխանի ծննդեան 77րդ տարեդարձն հանդիսաւորապէս տօնուեցաւ կայսրութեան մեծ քաղաքաց մէջ հասարակութեան կողմէ: Լրագիրք գովասանալից յօդուածներ նուիրեցին իշխանին:

ՓԱՐԻԶ, 2. — Ելմտացոյցի յանձնաժողովը նախագահ ընտրեց զՊ. Քազիմիր Բերիէ: — Երեսփոխանական ժողովը վաւերացուց Պ. Թիւէլի տեղեկագիրն ի մասին օտարահպատակաց բնակութեան ի Ֆրանսա: Տեղեկաբերը կ'առաջարկէ ստիպել օտարահպատակներն որ իրենց բնակած տեղւոյն թաղապետութեան մասնաւոր մէկ տետրակին մէջ անուննին արձանագրեն և ֆրանսացւոց նման բոլոր տուրքերը վճարեն, բայց կը մերժէ զինուորական և բնակութեան տուրք մը դնել օտարահպատակաց վրայ, որ հակառակ է դաշնագրաց:

ՊԵԼԿՐԱՏ, 2. — Սքուփչինան լսեց յանձնաժողովին տեղեկագիրն ի մասին աւստրօսերպ առեւտրական դաշնագրին երկարաձգման մինչեւ 18|30 յունիս: Պետական խորհուրդը կարծիք յայտնեց ի նպաստ օրինագծին:

— Նախարարութիւնը փոխուեցաւ հետեւեալ կերպով. Պ. Փաշիչ՝ նախարարապետ և, առժամապէս, ելմտական նախարար, Պ. Միլոսավլեվիչ՝ ներքին գործոց, Պ. Տիւշմանիչ՝ առեւտրական գնդապետ Կրուիչ՝ պատերազմական, և Պ. Ճորճեվիչ դատական: Միւս նախարարներն իրենց պաշտօնին մէջ մնացած են:

ՓԵՇԹԱ, 2. — Ելմտական նախարարն յայտնեց Երեսփ. Ժողովոյ մէջ թէ մինչեւ ցարդ հասոյթք նախատեսուածէն աւելի նպաստաւոր են: «Զինուորական ծախուց մէջ զեղչ մը անկարելի է, ըսաւ, հանդէպ այն կացութեան յոր կը գտնուի Եւրոպա. ընդհակառակն, պէտք է պատրաստուիլ նոր և յարատեւ յաւելումներու, քանի որ ամէն պետութիւնք, մեծ թէ պզտիկ, մեզմէ աւելի ահագին սպառազինութիւններ կը կատարեն, բայց այնպիսի եղանակաւ մը որ այս յաւելում չի խանգարէ ելմտացոյցին հաւասարակշռութիւնը: Ժողովն ապա զբաղեցաւ ելմտացոյցի վիճաբանութեամբ:

ՀՌՈՄ, 2. — Երեսփ. ժողովոյ մէջ, Պ. տի Ռուտինի պատասխանելով հարցապնդման մը թէ Զանզիպարի նաւահանգիստները ի՛նչ դրութեան մէջ են, ըսաւ թէ Զանզիպար Անգլիոյ թեւարկութեան ներքեւ դրուած է և թէ Իտալիա յիշատակագիր մը ունի որով կ'ապահովէ իր սեպհականութիւնն ծովեզրէն մինչեւ Կուարտաֆուի հրուանդանն:

ՓԵԹԵՐՍՊՈՒՐԿ, 2. — Պետական խորհուրդը նոր օրէնք մը ներկայացուց որով պատիժներ կը սահմանէ պետական գաղտնիքներն երեւան հանողներուն:

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ԱԹԷՆՔ, 3. — Պաշտօնական թերթը կը հրատարակէ նոր կառավարութեան հիմնագիրը: Կը սահմանէ նախարարական փոփոխութեան պատճառներն և կը յայտարարէ թէ յառաջ եկած է ներկայ կնճռոտ պարագայներէն և յոռի վարչութենէն որուն ապացոյցն ամեն նկատմամբ տուած է նախորդ նախարարութիւնն: Կառավարութիւնը կը խոստանայ յարգել օրէնքները, պարկեշտ և անկողմնակալ վարչութիւն մը կազմել, հասոյթներն աւելցնել տրոց վերաքննութեան միջոցաւ, ծախսերը կարելի եղածին չափ նուազեցնել: Ընտրութեանց վրայ ազդեցութիւն չի բանեցնելու համար, կառավարութիւնն պաշտօնական ընտրելիներ չպիտի նշանակէ. կառավարութեան հիմնագիրն ընդունողք պիտի կարենան իբր ընտրելի նկատուիլ նախարարութեան:

ՊԵՐԼԻՆ, 3. — Կառավարական պաշտօնաթերթը կը հրատարակէ թէ կայսրութեան դատական վարչութեան տնօրէն Պ. Հանաուէր դատական նախարար անուանուած է փոխանակ Տոքթ. Պոսէի, որ Պրուսիոյ կրօնական և կրթական գործոց նախարար անուանուեցաւ:

ՓԱՐԻԶ, 3. — Թոնքինէ պաշտօնական հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ սահմանագլխին վրայ ապստամբներուն բռնած ամուր դիրքերն մի քանի ճակատամարտներէ ետք գրաւուեր են: Ֆրանսացիք քանի չափ մեռեալ ունեցեր են որոց երեքը սպայ:

— Պաշտօնական հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Տահոմեցիք մէկ քանի գիւղերու վրայ յարձակեր են մերձ ի Քոթոնու (արեւմտեան Ափրիկէ) և քանդեր են: Կառավարիչը խստիւ բողոքեր է Տահոմէյի վեհապետ Պէհանզէնի: Պաշտպանութեան ամեն միջոցները ձեռք առնուեր են. կարելի է որ Տահոմէի բովանդակ ծովեզրը պաշարման մը ենթարկի նորէն, որպէս զի զէնքերու և գերիներու ամեն առեւտուր արգելուի: Դաշնագրոյն համաձայն Պէհանզէնի տրուած 20000 ֆրանք տարեթոշակն ա՛լ չպիտի տրուի: Կառավարութիւնը Երեսփ. Ժողովոյ մէջ 360,000 ֆրանքի վարկ մը պիտի խնդրէ այդ կողմերը գտնուող զօրաց թիւն աւելցնելու համար:

ՎԻԵՆՆԱ, 3. — Կայսերական պալատան մէջ տրուած հացկերոյթին ներկայ գտնուեցան Մուսթարով և Բազարով պուլկար տեղակալները:

Սակարան

ՂԱԼԱԹԻԱ, 23 Մարտ
ԸՆԹ.. ՅԹ Փ..ԽԱՆԱԿԱԳ: 03

3 ամիս Լոնտրայի վրայ	....	110 1/4
» Բարիզի »	....	22 87 1/2

Օսմանեան Քօնսօլիտէ

Երէք երկրդ գոց. [Միաց. Պ. Դէվ.]	...	21 15
Պերայի մէջ	» ...	— —
Առաւօտուն բացուեցաւ	» ...	21 19
Կէս օրին	» ...	21 18
Թահվիլաթը Օսմանիէ երէք երկրդ	...	75 36
» » փամ.	...	76 06

ԸՆԹԱՑԻԿ ԱՐԺԷՔ ԹՂԹ

Փոխառութիւն	Ա. Մէջ.	47 10
»	Բ. »	27 05
»	Գ. »	21 20

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍ

Սօսիէթէ Ժէնէրալ	Օսմ. Լր.	4 12
Քրէտի Ժէնէրալ	» »	7 10
Պանք տը Պօնօ	» »	4 15
Սօս. Ժուն. է փակոր	» »	4 15
Պէժի	» »	15 15
Թրամուէյ	» »	6
Թունէլի երկաթուղի	Ֆր.	72 75
Համնէթ Լավրիոնի Գ. կ.		95

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

ԲԱՐԻԶ, 2 Ապրիլ

Ֆրանսական Րանթ 3 %	96 85
» » 4 1/2 %	105 75
Օսմանեան քոնսօլիտէ Սէրի Գ.	19 80
» երկաթուղի	72 75
» Պէժիի բաժնեթուղթ	351 25
Պանք Օթօման	554 06
Քրէտի Ժէնէրալ	— —
Քրէտի Լիոնէ	747 50
Իտալական Րանթ 5 %	87 75
Արիօրիթէ Թիւրք (1890)	412 50
Եգիպտական միացեալ	488 75
Օսմ. Մոքս. արժեթուղթ	445 62
[illegible] (Օսմանեան քոնսօլիտէ)	348 75
Չէք Լոնտրայի վրայ	25 18

ԼՈՆՏՐԱ, 2

Անգլ. քոնսօլիտէ	96 13
Օսմ. » Սէրի Գ.	19 50
» » » Ա.	47 25
» » » Բ.	27 42
» » » Գ.	19 50
Փոխառութիւն 1877	— —
Պանք Օթօման	11 96
Եգիպտական միացեալ (ունիֆիէ)	96 75
» առանձ. (բրիվիլէժիէ) 1890	90 75
Տօմանիալ փոխառ. (կուպիր)	103
Ռուսական 1890 Գ. կ.	92 37
Հայտարի երկաթուղի	21 1/2
Ռումելիի երկաթուղի	13 62
Փոխանակութիւն Փարիզի վրայ	25 336

ՎԻԵՆՆԱ, 2

Օսմանեան երկաթուղի	37 80
» Պէժիի բաժնեթուղթ	164 37
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	119 20
» Փարիզի »	47 22

ՊԵՐԼԻՆ 2

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	20 235
» Փարիզի »	80 95
Ռուսի թղթադրամ	208 55
Օսմանեան երկաթուղի	74 75
Օսմ. քոնսօլիտէ Սէրի Գ.	19 50
Օսմ. Պէժի	180

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

ԲԱՐԻԶ, 2

Ֆրանսական Րանթ 3 %	96 77
Օսմանեան քոնսօլիտէ Գ.	19 80
Օսմանեան երկաթուղի	72 75
Օսմ. Պէժի	351 25
Արիօրիթէ Թիւրք	415
Օսմ Մոքս արժեթուղթ	445
Պանք Օթօման	554 37
Օսմանիյէ	— —

ՊԱՍՐԱ ՈՒ ՊԱՍՐԱՑԻՔ

ՊԱՍՐԱ, 1 փետրվար

Պասրայի կուսակալութիւնը կը պարունակէ ութնէն աւելի արմաւենեաց գիւղեր որք կը բաժնուին իրարմէ փոքրիկ առուակներով Շաթ-էլ-Արապի գետեզերքն, որք են՝ Մեննավի, Սարրաճի, Մըհեճրան, Համտան, Սըպիլքաթ, Ապուլխասիպ, Տըհճի, Կիրախլան, Շըրթէպան, Ֆավ եւ այլն:

Նահանգիս սոյն գաւառը եզական գիւղք մը ունի յամենուստ շրջապատեալ արմաւենիներէ որք շրջանակ մը կը կազմեն. բոլոր Պասրան ու գիւղերն, արմաւենեաց ստորոտն ու զառիթափերուն վրայ արաբբնակ գիւղօրէք որք առենօք նիւթական լաւ վիճակ չունէին, այսօր շնորհիւ Սուէզի ջրանցքին մէկ մէկ օրինաւոր կալուածատէր եղած են:

Բնութիւնն առատութեամբ շռայլած է ջրին օրական երկու անգամ մակընթացութիւն ու տեղատուութիւն. բարեբեր երկրին հրապոյրներն ու բարիքներն՝ ամեն տեսակ պտուղք և արմտիք՝ կարելի է մշակել հոս, եթէ չծուլանան կալուածատեարք ու երկրագործք: Հարաւային արեւմտեան կողմը կը տարածուի Ապուլխասիպի արմաւենիքը որ կը յաւելու նորա հրապոյրն և իւր առատաբեր ծոցէն Պասրայի վաճառականութեան կը մատակարարէ պատուական և առատ արմաւ:

Արմաւ և արմաւենիք գրեթէ հարիւր տեսակէն աւելի կը հաշուին հոս, որոնց գլխաւոր վաճառականութեան տեսակներն են, Հալավի, Խատրավի, Սայիր, Պրէմ, մնացեալ տեսակներն կալուածատեարք իրենց բարեկամաց և տանց նուիրելուց համար կը գործածեն որք խակ խակ կտրելով կ'ուտուին, որպէս վերոյիշեալ տեսակներէն Պրէմն որ շատ համեղ ուտելիք է. խակ եղած ատեն վաճառականք խաշելով զայն կը չորցնեն որ մեծ առուտուր է Հնդկաստանի համար:

Օգոստոս ամսէն սկսեալ մեծ ոգեւորութիւն կը տիրէ ամբողջ Պասրայեաց համար. վաճառականութեան ամենէն բանուկ ժամանակն է. ամեն կարգի վաճառականք և գործաւորք, անգլիական նաւեր կը գիմեն ի Պասրա Եւրոպայէն բերած իրենց տեսակ տեսակ պատրաստեալ սնտուկներուն մէջ շարել կարգի կարգի արմաւներ, որոնց մեծ մասն Անգլիացի վաճառականներն որք անուանապէս հաստատեալ են իրենց նաւերու երթեւեկութեամբը ցորենի գարիի և այլն արտահանութեանց համար, որք Պաղտատէն կը հասնին շարունակաբար: Այս մասին 1890էն ց1891 Պասրայի նաւահանգիստը մտած են, բացի օսմ. շոգենաւերէն, 150 անգլիական ու 20ի մօտ ֆրանսական որք աւելի արտահանութեան դուռ բացած են քան ներածութեան: Պասրայի մէջ երբեք անտեսագիտութիւն ու վայելչութիւն չկայ, գիւղացին որ քաղաքացիէն աւելի հարուստ է, օրը շռայլութեամբ կը ծախսէ. նոր նոր պոլէցիութեան կ'ուզէն վարժուիլ այնպէս որ զբօսավայրեր չունենալնուն համար Պօմպէյ կ'ուղեւորին առատ ծախքերով, լիք քսակնին կը պարպեն ու կը վերադառնան եկող տարուան արմաւին ակնկալելով:

* * *

Պասրայի մէջ հայերն ամենէն փոքր մասը կազմելով ամենէն աղքատ ժողովուրդն են. տասն տարիէ աւելի աւերակ եկեղեցիով մը որ 15 տներէ կը բաղկանայ. ամենէն հարուստնին գրագրութեամբ զբաղող կեանքն է որոնցմէ քանիսն Հնդկաստանու վարժարաններէն ուսեալ հայերէն, անգլիերէն, ոմանք ի Պաղտատ տեղական լեզուներով, ոմանք ի Հնդկաստան ուսումնաւարտեալ միմիայն անգլիերէն: Հայոց մէջ վաճառականութիւնը բոլորովին մարած է հակառակ քան տարի յառաջ գտնուող մեծահամբաւ հայ վաճառականաց որք անշարժ կալուածներով իրենց յիշատակին եկեղեցին պահեցին որ և կը մնայ այժմ աւերակ:

Պասրայի մէջ վիճակային գործերը չունին այնքան մխիթարական երեւոյթ ու հեռահետէ կունենան տխուր կերպարանք, առ ի չգոյէ պատահական ծախքերն հակակշռող տնտեսական ուժոյ. թէեւ ունին գաւառական Ազգ. Վարչութիւն 1891 թուէն սկսեալ որ ընդ նախագահութեամբ քարբերդցի Արժ. Տ. Վահան Պիւլպիւլեան հօր որ իւր պարտքը կատարելու համար ի գործ կը ջանայ դնել, սակայն ամեն ձեռնարկի առջեւ կը խորտակուի վարչական մեքենայն երբ երեւան կուգան դրամական անհրաժեշտ պէտքերն զորս հոգալն անհնարին է առաջնորդական սնտուկին: Եկեղեցական հինգ անմշակ արմաւենեաց պարտէզներու հետ կան հինգ աւերակ տներ որոց եկամուտն անհրաժեշտ պիտոյից կը ծախսուին ի նորոգութիւն և երկու նորաշէն մթերանոց. ի հիմանէ վերանորոգութեան կարօտող եկեղեցին իւր աւերակ կալուածներով թողուլ այդպիսի անհաստատ դրութեան մէջ անպատուաբեր է վիճակիս ազգայնոց. կալուածներէն գոյացեալ տարեկան եկամուտն է գրեթէ հարիւր օսմ. լիրա, 48 լիրայ քահանային, 12ը ժամկոչին 20ը տրոյ, մնացեալովը ո՛չ մէկ նորոգութեան կը բաւէ, այլ կարեւոր շինութիւններն կը կարօտին օրինաւոր վարչութեան մը անդամներու և առ նուազն 1000 ոսկւոյ գումարի մը, զոր հայթայթելն այնքան դիւրին գործ չէ, մանաւանդ ներկայ անձուկ ժամանակիս մէջ: Ի վերայ այսր ամենայնի նկատողութեան առնելու՛ են այնուհետեւ մշակեալ արմաւենիք և տներ որք տարեկան զուտ եկամուտ կը գոյացնեն 200էն աւելի օսմ. լիրա:

Պասրայի աղքատ ու տգէտ հայ ժողովուրդը ջերմեռանդ է և բարեպաշտօրէն կը նուիրէ, որչափ և աղքատիկ, իւր լումայն ամէն բարեգործական հաստատութեանց, եթէ հաւատք ունենայ գործոյն յաջող վախճանին ու անոր վերակացու մարմնոյն վրայ, ու միանգամայն գիտնայ թէ, միմիայն առաջադրեալ նպատակին այն է եկեղեցւոյ վերաշինութեան պիտի ծառայեն իւր նուիրած դրամներն: Կը յուսացուի այս եկեղեցական նպատակին աշխատիլ պիտի բարեհաճի յանձն առնուլ Ազն. Քերովբէ էֆ. Գույումճեանը որ ի Պաղտատ: Պասրացիին համար մեծ ցաւ է խոստովանիլ թէ տեղւոյս վաղեմի հայ գաղթականութիւնք անցեալ յիշատակներէն մնացած վախտ ու ազազուն բեկոր մը միայն ունի իւր մէջ, այն է սոյն աւերակ եկեղեցին: Անցեալ տարի մեծամասնութիւն կազմող տգէտ խումբ մը ուզեց Նոր-Ջուղայու թեմին վերածել Պասրայի վիճակն և յանկարծ Պարսկաստանցի քահանայ մը գալով փորձեց խլել եկեղեցական կալուածներն առաջնորդական փոխանորդ հոգելոյս Տէր Մեսրովպ հօր ձեռքէն: Վերջապէս կառավարութեան և Պատրիարքարանի ազդեցիկ պաշտպանութեան շնորհիւ Խարբերդէն բարձրագոյն հրամանաւ եկաւ Արժ. Տ. Վահան Պիւլպիւլեան: Պարսկաստանցի քահանայն վերադառնալով խնդիրը փակուեցաւ փոքր առ փոքր. ցայսօր յետ վախճանելոյ վիճակին առաջ. փոխանորդին՝ Պաղտատցիք Պասրայի վիճակին Արժ. Տ. Վահան Պիւլպիւլեանը կ'ընտրեն վիճակին առաջնորդական փոխանորդ ու կը հրաւիրեն զնա, առանց մտածելու թէ պասրացիք ինչպէս ունեցան այսպիսի բարեշնորհ մի անձնաւորութիւն, առանց մտածելու նորա ճամբու ծախքն ու առանց մտածելու յաջորդի մը: Պասրան առանց քահանայի ձգել կ'ուզեն Պաղտատցիք՝ փոխանակ իրենք մեզ օգնելու:

Ահա Պասրայի ազգայնոց համար ծագած առաջնորդական խնդիր մը որուն վրայ Ազգ. Պատրիարքարանի հայրական ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք:

ՄԵՐ ԱՌՕՐԵԱՅ ՀԱՑԸ

Խարդախեալ ալիւրի միջոցաւ հացի պատրաստութեան խնդրոյն առթիւ, Տոքթ. Զավիձիանօ յօդուած մը հրատարակած է Կուրիէ Մէտիքալ տ'Օրիան-ի մէջ, ուսկից կը քաղենք հետեւեալ մասերը:

Սպասելով որ բժշկական ընկերութեան կողմէ կազմեալ յանձնաժողովը պատրաստէ իրեն յանձնուած գործը, քանի մը խօսք պիտի ըսեմ հացի առուտուրին վրայ որ, ըստ ոմանց, շահաւոր է, իսկ ըստ հացագործաց, ամենեւին շահ չի ձգեր:

Չեմ ուզեր խօսիլ յենլով անոնց վրայ որք կը հաստատեն թէ հացագործի արհեստը շահաւոր արհեստ մըն է:

Միայն պիտի ըսեմ որ պաշտօնական ծանօթութեանց համաձայն, 100 քիլօ ցորենը կուտայ առ նուազն 133 քիլօ հաց. բայց կ'երեւի թէ այս առաւելութեամբ չեն շատանար մեր փռապանք, քանի որ իրենց խմորներուն մէջ կը խառնեն բակլայ, եգիպտացորեն և բնախորշային հիւսուածոց թափթփուքներ: Ասկից զատ, հացն այնպիսի եղանակաւ մը կ'եփուի որ հացագործներուն շահն աւելնայ: Զայն որոշեալ ծանրութեան հասցնելու համար, ընդհանրապէս փռապանք սաստիկ տաքութեամբ եւ մէկ քանի վայրկեանի մէջ կ'եփեն հացը, որպէսզի խմորին ջուրը ժամանակ չունենայ շոգիանալու: Այս կերպով, 290—300 աստիճան տաքութեամբ եփուած հացին կեղեւը վայրկենապէս կը կազմուի և միջուկը հում կը մնայ:

Ըստ երեւոյթին հացն աժան գինով կը վաճառուի ի Կ. Պոլիս, բայց իրապէս սուղ է, ըստ որում ծանրութիւնն աւելցած է մէջը գտնուող ջուրին քանակութենէն, եւ շինուած է ստորին տեսակ ալիւրներէ. մանաւանդ սուղ է, կրնայ ըսուիլ, ըստ որում այսպիսի հաց մը ուտելով, ստամոքսը կ'աւրուի եւ դեղերով միայն կը բուժի:

Արդարեւ, երբ հաց մը ուտուի որ շինուած ըլլայ միայն խառնուրդ ալիւրներով և այնպիսի նիւթերով որք, անոր ծանրութիւնն աւելցնելու և մարսողութիւնը դժուարացընելու կը ծառայեն, երբ գէշ եփուած հաց մը ուտուի, ի՞նչ օգուտ կարելի է յուսալ մարմնոյ կազմութեան համար: Ստամոքսը վերջապէս կը յոգնի, կը թուլնայ, ստամոքսային ընդլայնում մը յառաջ կուգայ, որ եւ իր հետ կը բերէ ուրիշ հիւանդութիւններ ալ:

Բարեբախտաբար Արեւելքի ժողովուրդք քաջառողջ, կորովի են և կրնան դիմանալ անպիտան առողջութեան թերութեանց: Բայց պէտք չէ մոռնալ թէ ոչինչ կրնայ դիմանալ մաշումի. հետեւապէս ամենէն կորովի մարդոց կազմութիւնն ալ կ'աւրուի և այն ատեն ա՛լ մեր առողջութեան վրայ պարծենալու հաճոյքը չպիտի ունենանք:

* * *

Գոհացուցիչ է սակայն տեսնել որ կայս. կառավարութիւնն աչալուրջ հսկողութեամբ հարկ եղած միջոցներ ձեռք կ'առնու խարդախեալ ալիւրներու ներմուծումն ու գործածութիւնն արգիլելու համար ինչպէս ծանուցուեցաւ քանիցս: Այս մասին Թուրքէ առնուած տեղեկութիւն մը եւս հրատարակած ենք Ներքին Լրոց մէջ:

ՕՍՊՕՐՆԻ ՄԱՆԳԱՂԻ ՄԵՔԵՆԱՆ
ԵՒ Մ. Ց. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

Ղալաթիոյ պատուաւոր վաճառականներէն Մ. Ց. Մուրատեան եղբարք հետեւեալ նամակն ստացած են Զօրումէ:

Երկրագործական նորահնար մեքենայներու օգտակարութեան նկատմամբ նախապէս իմ կողմանէ տրուած համառօտ ինչ ինչ տեղեկութիւնք «Արեւելք»ի մէջ հրատարակուած և Ձեր կողմանէ ալ շնորհաւորութիւնք եղած էին: Արդ այդ պարագայներէն համարձակութիւն առնլով կուզեմ այդ մասին մանրամասնութեանց մէջ մտնել եւ գնահատելով երկրին համար ձեր կողմէ մատուցեալ ծառայութեանց եւ եղած զոհողութեանց օգուտներն ու կարեւորութիւնը, կը յանձնարարեմ որ իմ բոլոր հայրենակից հողագործներն այդ մեքենայներէն գործածեն եւ կը փափաքիմ որ օգտուին, զի այդ մեքենայներն անձամբ փորձած ու նպաստաւոր արդիւնքները տեսած եմ:

Ձեր նորահնար 7 թիւ արօրի մեքենան Անատոլուի զոյգ մը միջնակարգ ձիով մէկ օրուան մէջ եւ մէկ անգամէն չոր հողի վրայ 4500 քառակուսի ոտք տեղ կը հերկէ մէկ րուպ խորութեամբ եւ մէկ ու կէս րուպ լայնութեամբ, մինչդեռ առաջին կարգի զոյգ մը եզ մէկ օրէն հազիւ կրնան կատարել այդ գործողութիւնը: Զոյգ մը ձիուն այդ արօրով մէկ օրէն կատարելիք գործը ի գլուխ հանելու համար վեց զոյգ եզներ հարկ են: Ասկից զատ հին արօրը չէր կրնար կտրել ուղղահայեաց դիրքի մէջ գտնուող խոտերն ու մացառները եւ ընդհակառակն անոնց արմատները խառնելով տեղի կուտար որ աւելի զարգանան եւ աւելի վնասեն, մինչդեռ այդ նորահնար արօրն այդ խոտերն ու մացառները արմատախիլ կընէ ու կը մաքրէ եւ հողը շրջելէ զատ զայն տակնուվրայ ընելու առաւելութիւնն եւս ունի: Այս արօրին թէեւ եզ ալ կը լծուի, սակայն դժուարաւ կը քաշեն և ձիուն կէսին չափ գործ չկրնար տեսնել: Ձիու գործածութիւնը մեծ դիւրութիւններ կընծայէ եւ օգուտներ ունի թէ՛ հերկելու, թէ՛ ցանելու և թէ ուրիշ գործողութեանց համար: Այս պարագային վրայ եւս հողագործներու ուշադրութիւնը կը հրաւիրեմ:

Երեք զոյգ եզներու մէկ տարուան ծախսն, հաշուելով նաեւ հնձոց ատեն անոնց կալէն կերածները, զոյգ մը ձիու ծախսէն տասնհինգ ոսկի աւելի է: Ասոր պատճառն ալ այն է որ երբ մշակութեան գործ չըլլայ, ձին ուրիշ աշխատութիւններ ընելով կօգնէ իւր ծախուց, մինչդեռ եզը պզտիկ բանով մը ժամանակ կանցնէ: Այս պարագայն կը հաստատեն ամեն հողագործք:

Ձեր իմաց տուած հող փորող մեքենան եթէ ծածկէ ցանուած սերմը, յայնժամ այդ նորահնար գործիներու շնորհիւ երկրագործին աշխատութիւնը հարիւրին վաթսուն համեմատութեամբ պիտի նուազի: Ի՛նչ մեծ ծառայութիւն մարդկութեան ու երկրին:

ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ

Զօրում, 6|18 փետրվար 1892

Ա Լ'ԷԹՈՒԱԼ

Նորաձեւութեանց վաճառատուն
398 · Բերա մեծ փողոց, 398

Պատիւ ունի ծանուցանել իր յաճախորդաց՝ ՑՈՒՑԱԴՐՈՒԹԻՒՆՆ ուր կը գտնուին 5500 զոյգ կաշիէ և մետաքսէ ՁԵՌՆՈՑՆԵՐ՝ անհուն պէսպիսութեամբ, ինչպէս նաեւ Շանթիլյիի ԺԱՆԵԱԿՆԵՐ բոլորովին սեւ մետաքսէ, 3½ մատ լայնութեամբ՝ կանգունը 1 ղրուշէն, 4½ մատ լայնութեամբ՝ կանգունը 60 փարայէն, 5½ մատ լայնութեամբ՝ կանգունը 2 ղրուշէն. բոլորովին փայլուն սեւ մետաքսէ Շանթիլյիի ՎՕԼԱՆներ, 1 6/8 կանգուն երկայնութեամբ՝ շրջազգեստից համար, 20 կանգունը 40 ղրշէն, տեսակ տեսակ ժապաւէններու՝ վերջին նորաձեւութեանց համեմատ, կրկին երես՝ երիզաւոր եզերքով և խիստ գեղեցիկ տեսակէ, 5. թիւին կանգունը 1 ղրուշ և 12. թիւինը 2½ ղրուշ. ՎԶՆՈՑՆեր, ԷՇԱՐՓՆԵՐ և ԿՐԿՆՈՑՆեր բուն սպանիական սեւ և քրեմ մետաքսէ, և տեսակ տեսակ ՓՈՂԿԱՊՆեր վերջին նորաձեւութիւն, հատը 5 ղուրշէն սկսեալ:

Վերոյիշեալ նիւթերու ցուցադրութիւնը և վաճառումը պիտի սկսին յառաջիկայ երկուշաբթի 4 ապրիլ (Ն. Տ.):

Վաճառատունն արդէն հանրածանօթ է իւր գնոց աժանութեամբը: 4—10

ՅՈԴԻ ՄՕՌՈՒԻ ՁԿԱՆ ՕՇԱՐԱԿ

Կ. Պոլիս, 15 սեպտ. 1889

Պարոնայք Ագոպ և Պօղոս,

Ցորժէ հետէ սկսած եմ գործածել ձեր Ագոպ և Պօղոսի Օշարակը, միշտ լաւ արդիւնքներ ունեցայ մանկանց խուլային և անուրիանութեան հիւանդութեանց քանի մը դէպքերու մէջ,

Իմ կարծիքս է թէ այս հաճոյ և յաջող պատրաստութիւնը միշտ նախամեծար համարուելու է Մօռուի ձկան իւղէն և կը յանձնարարեմ զայն.

ՏՐ Ա. ԱՍՏՈՒԾԱՏՐԵԱՆ
Նախկին բժիշկ Օսմանեան [illegible]

Ի Լ Ա Ն

Իսկիւտարտա Իճատիէեան սաքին գուեումճը Յովհաննէս վէ պասմաճը Ղազարոս վէլէտը Գիրգոր գուեումճը միւթէվէֆա Գիրգոր քերիմէսի Շագիէն զատընըն միւթէվէֆա բէտէրլէրինտէն իրսէն միւնթէգիլ Իսկիւտարտա Սէլամի Ալի Էֆէնտի մահալլէսինտէ քէրէսթէճի Իմմամուէլ սօգաղընտա 18 վէ 20 նումէրօլը խանէնին նըսֆ հիսսէլէրի 6 մայըս 87 թարիխինտէ էգսապէգ պինըճը Յովհաննէս նամ մէզպուրէ թարաֆընտան թանհըր հաճզ ալթընտըմըշ վէ պուքերրէ մէզպուրէ վէ մերգումէ թարաֆլարընտան իգամէթկեահը մէճհուլ հաճիզէ էգսապէթ գատընըն ալէյհինէ Տէրսաատէթ մահքէմէի թիճարէթէ իպտիտա մէճլիսինտէ իգամէ էյլէտիքլէրի ֆէքքը հաճզ տավասընըն 308 սէնէսի նիսանըն 13ինճի բազար իրթէսի կիւնի սաաթ 6տա մահքէմէի մէզքիւրէտէ ֆասլ ու րուէյէթ օլունաճաղընտան էէվմ ու վագթը մէզպուրտէ հաճիզէ էգսապէթ զատընըն պիզզաթ մահքէմէյէ հազըր պուլունմասը վէ եախօտ մուսատտագ սէնէտլէ պիր վէքիլ կէօնտէրմէսի լազըմ կէլիրքէն զուհուր էթմէզ իսէ վէքիլ կէօնտէրմէզ իսէ հագգընտա մուամէլէի գանունիյէնին իճրա օլունաճաղը մալիւմ օլմագ իւզրէ թանզիմ օլունան տավէթիյէ վարագասը մահքէմէի մէզքիւրէ դիվանխանէսինէ թաալիգ օլունտուղը կիպի ղազէթալար վասըթասը իլէ տախի իլանը քէյֆիյէթէ իպթիտար գըլընըր:

5 րամազան 309
21 մարտ 308

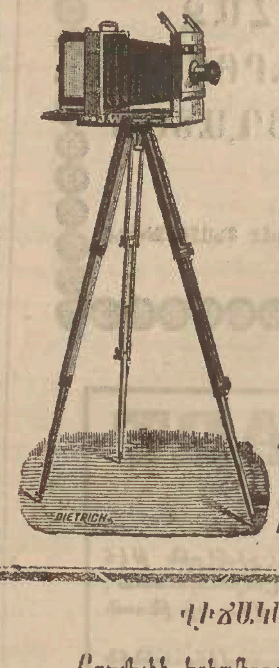

ՅՈՎՀ. ՏԻՐԱՑՈՒՐ ԵՒ ԸՆԿ.

ՊԱՀՉԷ-ԳԱՓՈՒ, ՄԸՐՃԱՆՈՖ ԽԱՆ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉՈՒԹԵԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐԵԱԼ ԱՊՐԱՆԱՑ

Ամեն տեսակ լուսանկարչական մեքենաներ և գործիքներ, Անգլիական և Գերմանական Օպժէքթիֆներ, Ալպիւմին թուղթ, Անթուան Լիւմիէրի չոր բլաքներ, խմման թղթեր, եւն. եւն.

ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԵԱՑ

Ռումէլիի երկաթուղւոյ պարտատոմսերուն 133րդ վիճակահանութեան արդիւնքը

Թ.	Մր.	Թ.	Մր.	Թ.	Մր.	Թ.	Մր.
1.840 010	600 000	863 667	3 000	442.230	1.000	945.549	1.000
1 846 895	60 000	970 680	»	457.406	»	1.048.226	»
741 039	20 000	1 103 139	»	601.595	»	1.181.988	»
857 845	»	1.107 798	»	817.238	»	1.181.990	»
709.575	6.000	1.232 535	»	826.406	»	1.261.986	»
866.457	»	1.332 891	»	836.282	»	1.607.773	»
1.408.212	»	1.890 154	»	862.640	»	1.670.678	»
1.367.127	»	1.830.619	»	866.459	»	1.787.690	»
1.723 034	»	1.904.341	»	866.460	»	1.831.334	»
1.968.038	»	164.692	1.000	892.444	»	1.937.685	»
164.695	3 000	166.331	»	902.087	»	1.968.040	»
776 946	»	212.933	»	943 931	»		
850.810	»	320.330	»	945.546	»		

400 ֆրանք շահող Թիւեր

22.111	338.798	571.287	850.806	956 065	1.108.211	1.332.894	1 607.772	1.807.678
2	9	8	7	960.836	3	5	4	9
3	800	9	8	7	4	1.360.316	5	80
4	362.841	90	9	8	5	7	1.658.276	1.831.331
5	2	582.921	853 071	9	1.124.336	8	7	2
57.811	3	2	2	40	7	9	8	3
2	4	3	3	966.881	8	20	9	5
3	5	4	4	2	9	1.367.126	80	1.840.006
4	428,926	5	5	3	40	8	1.662 066	7
5	7	599 066	857.841	4	1.435.556	9	7	8
117.701	8	7	2	5	7	30	8	9
2	9	8	3	970 676	8	1.391.591	9	1.846.891
3	30	9	4	7	9	2	70	2
4	442.226	70	862 636	8	60	3	1.668.026	3
5	7	601.591	7	9	1.167.716	4	7	4
13 .476	8	2	8	986 761	7	5	8	1 853 356
7	9	3	9	2	8	1.420.926	9	7
8	457.407	4	863.666	3	9	7	30	8
9	8	620.966	8	4	20	8	1.670 676	9
80	9	7	9	5	1.181.936	9	7	60
164 691	10	8	70	1.017 231	7	30	9	1.858.441
3	47 .501	9	866.456	2	9	1.454 401	80	2
4	2	70	8	3	1.184 266	2	1.708 666	3
166 332	3	649 066	892.441	4	7	3	7	4
3	4	7	2	5	8	4	8	5
4	5	8	3	1.037.701	9	5	9	1.881 381
5	470.901	9	5	2	70	1 506.546	70	2
169,211	2	70	902.086	3	1.207.931	7	1.723.031	3
2	3	709 571	8	4	2	8	2	4
3	4	2	9	5	3	9	3	5
4	5	3	90	1.046 831	4	50	5	1.890 151
5	489 036	4	908.901	2	5	1.520.861	1.733.266	2
170.926	7	741.036	2	3	1.232.531	2	7	3
7	8	7	3	4	2	3	8	5
8	9	8	4	5	3	4	9	1.890.616
9	40	40	5	1.048.227	4	5	70	7
30	500.221	776.947	921.366	8	1.237.561	1.533 696	1.741.346	8
212 931	2	8	7	9	2	7	7	20
2	3	9	8	30	3	8	8	1.904.342
4	4	50	9	1.076 621	4	9	9	3
5	5	799.986	70	2	5	700	50	4
284.716	505.696	7	923.041	3	1.239.816	1.537.511	1 787 686	5
7	7	8	2	4	7	2	7	1.912 531
8	8	9	3	5	8	3	8	2
9	9	90	4	1.085.371	9	4	9	3
20	700	817.236	5	2	20	5	1.792.326	4
314.581	511 226	7	940.836	3	1 261.987	1.559 501	7	5
2	7	9	7	4	8	2	8	1.937.681
3	8	40	8	5	9	3	9	2
4	9	826.407	9	1.103.136	90	4	30	3
5	30	8	40	7	1.285.331	5	1.798.396	4
318.521	536 576	9	943.932	8	2	1.588.641	7	1 967.036
2	7	10	3	40	3	2	8	7
3	8	836 281	4	1 103.601	4	3	9	9
4	9	3	5	2	5	4	400	
5	80	4	945.547	3	1.325.296	5	1.804 536	
320.326	557.976	5	8	4	7	1.604.851	7	
7	7	846 276	50	5	8	2	8	
8	8	7	956.061	1.407.796	9	3	9	
9	9	8	2	7	300	4	40	
338 796	80	9	3	9	1.332.892	5	1.807.676	
7	571.286	80	4	800	3	1 607.771	7	

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳՂԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգղ. Ոսկի 1,000,000 "ՖԻՆԻՔՍ" Հիմնեալ ի Լոնտոն տարին 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ աւելի քան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետերք Անգղիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրք են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 18,000,000 Անգղ. ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի վնասուց համար։ 11

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծակի տուն, կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և մեծագոյն դիւրութեամբ ստորագրելոց, որք ունին լիագոր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասներն։

Հ. ՍՈՒԱՆ և ԸՆԿ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սեւ ծովու եզերաց Թիւ 11 և 12, Սանտալճը խան, Ղալաթիա, Աւստրիական Թղթատան վերեւ։

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄՊՈՒՐԿ եւ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	Ֆռանք 8,000,000
Պահեստի դրամ ցվերջ յունիս 1890	» 6,165,860
Տարեկան հասոյթ » » »	» 14,135,925

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և սոցա մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագնօք

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ՖՌԱՆՔՖՕՌԹՈՒԱԶ

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Դրամագլուխ ֆռանք 6,250,000 Պահեստի դրամ ֆռանք 1,270,300

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց վրայ բեռցուած վաճառքներ, ինչպէս նաև թղթատարական և փոխադրական ընկերութեանց յանձնուած թանկագին նիւթեր և դրամ պարունակող ծրարներ խիստ նպաստաւոր պայմանօք և սակագնօք։ Յայն նիւթերու վրայ մեծաքանակ գումարներ կարենալ ապահովագրելու համար Ընկ. միացած է եւրոպեան 13 լաւագոյն ապահովագրական հաստատութեանց հետ որոց դրամագլուխն ու պահեստի դրամն է Աւելի քան 100,000,000 ֆռանք

Լիազօր ներկայացուցիչ համար Թուրքիոյ

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահչէ-Գափու, Անմիւխատիս խան 12, 13, 14. 16

ՕՇԱՐԱԿ եւ ԽՄՈՐՈՒԿ AUBERGIER Լաքթիւքարիումով ՀԱԶ ՀԱՐԲՈՒԽ ՑՆՑՂԱՍՏԱՊ

Հաւանութեամբ Բարիզի բժշկական Ակադեմիային

Ընդդէմ ԹՈՔԵՐՈՒ եւ ՑՆՑՈՒՂՆԵՐՈՒ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ, կը հանդարտէ ՀԱԶԸ, կը վանէ ՔՆԱՏՈՒԹԻՒՆԸ

ԿԸ ԳՏՆՈՒԻ ԱՄԷՆ ԴԵՂԱՐԱՆԱՑ ՄԷՋ

VIN & SIROP DE DUSART

Au Lactophosphate de Chaux.

Տիւնեատա պուլունան վէ էն զիեատէ չէօհրէթշիւար օլան հէքիմլէրին թէճրիպէլէրիյլէ անլաշըլմըշ տըր քի, Տիւզար Շարապընտա վէ Շուրուպընտա, լագթօֆօսֆաթ տը չօ նամ ճեզանըն էրիմիշ հալտէ պուլունմասը, վիճուտի ինսան իչին, հէր վագըթ վէ հէր սիննտէ միւֆիտ օլմագտա տըր։

Պունլար բնամիլէ գատընլար խըթըմալ իթտիքլէ բինտէ, մասումլարը վիճուտինին պիւյիւմեսինէ գօլայլըգ վիրէճէքլէրի չէ օյլէ տուրսուն, միզգիեր հալտէ օլտուգլարը վագըթտա գուհուրա կէլմէքտէ օլան իսհալ ֆրալարըն վէ էմզիքլերինին տէֆլէրինին տախի մուճիպ օլուրլար, վէ պունլարը սիւտամալար իչմէքլէրինտէ, սիւտլէրի քէսպի գուվվէթ իյլէտիքտէն պաշգա, սիւտ վիրտիքլէրի չօճուգլարտա խաստա վէ տիեարեէէ միւպթէլա օլմագըգ գօրգուսընտա պուլունմազլար, վէ տիշ չըգարտըգլարընտա աղըր սըզը վէ զահմէթ չէքմէզլէր, վէ սինիրլէրի չէքիլմեզլէր։ Վէ պու մուալիճէլէր, սըդգա, սօլուգ, զայիֆ, մէճալսըզ, վէ պօյունտա պօզագլընտա ուրլար վէ եարալար բէյտա օլան չօճուգլարա վիրիլտիքլինտէ, բէք չօգ մէնֆաաթը կէօրիւլէճէքլինտէ շիւբհէ եօգ տուր։

Մէզքիւր մուալիճէեի, սիննինի ալմըշ օլուպ, վէ գանլարը զայիֆլէնմիշ օլան, վէ միտէ պօզուգլուղուա միւպթէլա, վէ բէք եօրկուն պուլունան տաէմլէր խըթըմալ իթտիքլէրինտէ, եէնիտէն քէսպի սըհհէթ վէ գուվվէթ իյլէմէքտէ տիրլէր։

Կէօքիւս խըլէթինէ միւպթէլա օլանլար իչին տախի բէք եյի տիր. չիւնքի, ագճիկէրտէ գանլարըն ճէվլէլանընտա զայրէթ վիրիր, վէ պինաէն ալէյհ քէյֆիւլլէշտէ քէսպի գուվվէթ իթտիրիր։

Վէլհասըլ, իչպու Տիւզար Շարապը վէ Շուրուպու, իսթահ աչըպ վէ հազմի թաամը իլէրու կէօթիւրէճէքլինտէն, քէմիքլէր, էթլէր, վէ գանլար, նիզամընտա քէնտի թէշէքքիւլլէրինէ տէվամ իտէրլէր։

Պու մուալիճէ պուլունուր Փարիստէ Վիվիէն սօգաղընտա 8 նումէրօլու էճզախանէտէ, վէ սայիր նամտար էճզախանէլէրտէ։ A. C.

ՓԻՆԹՕ ԱՄՐԱՄ ԵՒ ԸՆԿ.

Փինթօ Ամրամ և Ընկ. վաճառատունը պատիւ ունի ծանուցանել մայրաքաղքիս եւ նահանգաց կօշկակար արհեստաւորաց թէ իր խանին մէջ (Փինթօ Ամրամ խան) ի Պոլիս, Սուլթան Համամ, հաստատած է մեծ մթերանոց մը Հօգոսի եւ Միտրլիի մեծ գործարանէն եկած քեօսէլէներու.

Միեւնոյն վաճառատան մէջ կը գտնուին Ֆրանսայի եւ Իտալիոյ լաւագոյն գործարաններէն եկած ամեն տեսակ կաշի՝ կօշիկներու շինութեան համար։

Փինթօ Ամրամ և ընկ. վաճառատունը, երկար ժամանակէ հետէ հանրածանօթ այս տեսակ գործոց մէջ, կարող է պատասխանել ամեն պահանջմանց իր բազմաթիւ յաճախորդաց որք այնքան լիուլի վստահութեան ապացոյցներ տուած են իրեն։

ԵՌԱՑԵԱԼ ԱՆԹԻԲԻՐԻՆ

ԼԸ ԲԷՏՐԻԷԼԻ

ԸՆԴԴԷՄ ԳԼԽՈՅ ՑԱՒԵՐՈՒ, ԾՈՎԷ ԲՌՆՈՒԽԼՈՒ

ԳԵՐԱԶԱՆՑ ԴԱՐՄԱՆ ԷՆՖԼՈՒԷՆՑԱՅԻ ԵՒ ՏԱՆԿԻ

Ասիտ Գառապոնիքը կը փարատէ դեղին գործածութեան յառաջ բերած խիթերն և սրտի խառնուքը։

ԼԸ ԲԷՏՐԻԷԼ ԵՒ ԸՆԿ. ի Բարիզ, եւ դեղատանց մէջ։

CIGARETTES INDIENNES

DE GRIMAULT ET Cᴱ

Pharmaciens à Paris

Բարիստէ մուգիմ Կրիմօլ վէ Գումբանեասընըն թէրթիպ իյլէմիշ օլտուղու, վէ Սիկարէթ Ինտիէն թասմիր օլունան իշ պու սիկարալար, Թըքնէֆէս, վէ սինիրտէն հասըլ օլան էօքսիւրիւք, պօղազ վէ սէս գըըըլմասը, վէ եիւզտէքի սինիր սըզըլարընա վէ ույգուսուզլուգա բէք ֆայիտէլի օլուպ, մէզքիւր իլլէթլէրէ տիւչար օլանլար, իշ պու սիկարանըն թիւթիւնիւնիւ, իչէրի չէքտիքլէր, էլվէրիր, խասթալըգլարընտէ տէֆ օլուր։ Խըրթլագ վէրէմի իլէ ինսանըն նէֆէս ալըպ վէրտիկի ալէթլէրընա մախսուս քհաֆֆէլի էմրազը էյիլէշթիրիր։

Հէր պիր սիկարըն իւզէրինտէ, Կրիմօլ վէ Գումբանեասընըն իմզասը վար տըր։

Սաթըլըր պէօյիւք էճզախանէլէրտէ։

Բարիստէ Վիվիէն սօգաղընտա 8 նումէրօլու մաղազատա վէ սայիր մէշհուր էճզահանէլէրտէ պուլունուր. C

ՌՈՅԵԱԼ ԷՔՍՉԷՆՃ

ԱՍԻՒՐԱՆՍ ՔՕՌԲՕՐԷՇԸՆ

ԱՄԵՆԷՆ ՀԻՆ ԵՒ ԱՄԵՆԷՆ ՄԵԾ ԱՆԳՂԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ԼՈՆՏՈՆ 1720 ԻՆ

Դրամագլուխ աւելի քան	Անգլ. ոսկի	4,000,000
Ցարդ հրդեհի արկածից համար տուած է	»	35,000,000

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ քարաշէն և փայտաշէն ամեն տեսակ կալուածներ, կահ կարասիք և ապրանք։

Վճարմունք ամենայն կանոնաւորութեամբ և մանաւանդ առանց որ եւ իցէ ՁԵՂՉԻ կը կատարուին։

Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւն առնուլ փափաքողք կը հրաւիրուին դիմել առ Ընդհանուր գործակալս Ճ. Վ. ՈՒԻԹԱԼ ԵՒ ԸՆԿ. Պահճէ Գափու, Մէյտանճըք սօքաք, Ուիթալ Խան։

EMULSION SCOTT

(ՍԳՈՏԻ ՕՇԱՐԱԿ)

ՄՈՐՈՒ ՁԿԱՆ ՁՈՒՏ ԻՒՂ

Հիփօֆօսֆիթ կիր և սօտայով

Պատրաստեալ ձեռամբ ՍԳՈՏԻ և ՊՕՈՒՆԻ ի Նիւ-Եորք.

Կաթին չափ ախորժահամ է

Մորուաձկան հում իւղէ բոլոր յատկութիւններէն զատ, հիփօֆօսֆիթներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ Թոքախտը

Կը բուժէ անարիւնութիւնը

Կը բուժէ խոյլերը

Կը բուժէ հազը, ցրտառութիւնները

Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը

Կը բուժէ մանկանց ճօզաձութիւնը

Բժիշկներէն ընդունուած է, անուշ համ ու հոտ ունի, դիւրամարս է, և ամենէն փափուկ ստամոքսները կը տանին զայն.

Կը վաճառուի գլխաւոր դեղավաճառաց և դեղագործաց քով։

Գործակատարք ի Կ. Պոլիս, ՀԱՄՄԸՐ ԵՒ ՀԻՐՇԱԼ 212

Լ'ԷՔՕՆՕՄԻ ԷՆԹԷՌՆԱՍԻՕՆԱԼ

L'ECONOMIE INTERNATIONALE

ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԻՒՆ, ՏՆՏԵՍՈՒԹԻՒՆ, ՀԱՐՍՏՈՒԹԻՒՆ

Ապահովագրական փոխադարձ ընկերութիւն վասն վերակազմութեան դրամագլխոյ

Հաստատեալ Գաղղիոյ հանրապետութեան 1868 յունվար 22 հրամանագրոյն համեմատ

ԿԸ ԳՈՐԾԷ ԸՆԴ ՀՍԿՈՂՈՒԹԵԱՄԲ ԳԱՂՂԻՈՅ ՏԷՐՈՒԹԵԱՆ

Ամեն ոք գիտէ խնայողութեան կարեւորութիւնը, բայց շատ անգամ զղջանալով մեր խնայած և ամբարած ստակներն ընդունող յատուկ հաստատութիւններ կը կորսնցնենք դրամագլուխ մը կազմելու առիթն և հազար ու մէկ պատճառներ գտնելով՝ մեր խնայածներն [illegible] կը վատնենք։

Փոքր գումարներով դրամագլուխ մը կազմելն ալ դժուարին և գրեթէ անկարելի է, եթէ այսպիսի ընկերութեան մը հետ մասնաւոր կապակցութիւն մի չունենանք։

Ահաւասիկ «Լ'Էքօնոմի էնթէռնասիօնալ» ընկերութիւնն որուն փոքր գումարներ, այսինքն ամիսը հինգ տասը ելն վճարելով, ապագային մեր ձեռքը կ'ունենանք համեստ դրամագլուխ մը։

ԱՒԻԹԷՆ ՕԳՏՈՒԻՆՔ 265

Աւելի մանրամասն տեղեկութիւն ուզող և բաժանորդագրուիլ փափաքողները կը հրաւիրուին դիմել ի Սիրքէճի, հանրային պարտուց պաշտօնատան դիմացը, Կիւլպէնկեան խան, Թիւ 26 27. ընդհանուր տնօրէն Բ. ՇԷՀԻՐԼԵԱՆԻ կամ ընդհանուր քննիչ ԱՆԻՔՏՈՍ ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ։

ԴԱՄԻԱՆՈՍ ՓԱՓԱՁԵԱՆ

Ի ՄԱՀՄՈՒՏ ՓԱՇԱ 211 ԹԻՒ,

ԵՒ Ի ՂԱԼԱԹԻԱ ԵՍԿԻ ՍԱՆՏԸՔՃԸԼԱՐԲԱՇԸ ՓՈՂՈՑ, 77 ԹԻՒ

ՍՐԱՆՑ ՀԱՄՈԶՄԱՆ ԳՆԵԼՆ ԽԱՐՈՒԻԼ Է

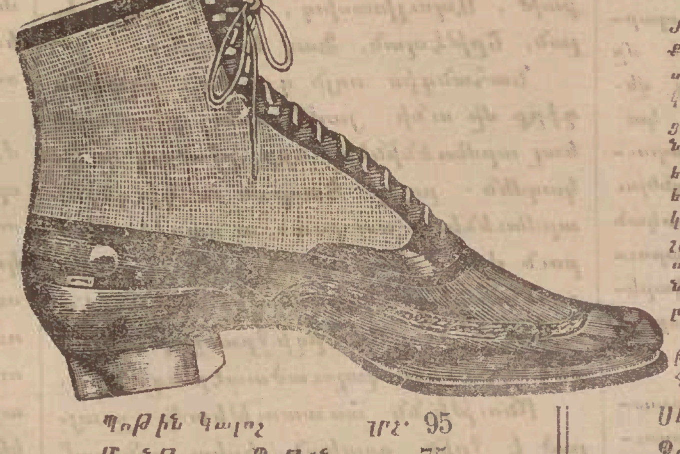

Քանի տարիէ ի վեր արհեստիս բարգաւաճմանը նախանձախնդիր մեր մեծարոյ յաճախորդներն գոհ ընելով, հրաւամբ մեծ քաջալերութիւն վայելեցի, եւ որովհետեւ յաճախորդացս շատերն Ղալաթիոյ կողմը կը գտնուին, ուստի պարտաւորեցայ վերոյիշեալ թաղը մասնաճիւղ մը բանալ՝ խոստանալով զարեկալ կազմէ տակառ, նիւթն հաստատուն եւ աղուոր, ձեւն ըստ ամենայնի ներդաշնակ, և գինն կրնալի եղածին չափ աժան ընել. սակայն պէտք է գիտնալ թէ, մեր այս առաւելութեան սկզբունքը ոչ թէ ամենց նման անպիտան նիւթ գործածելով եղած է, այլ եւ գլխաւորապէս նիւթերն բուն ուղղակի բերել տալու, եւ խիստ քիչ շահելու չափաւորութեան վրայ հիմնեալ է։

Պոթին կալոշ	Ղրշ.	95
Մանթարլը Պօթին	»	75
Պօթին	»	67
Մոյկ	»	140
Մոյկ և կալոշ	»	130
Սկարբին	Ղրշ.	52
Զարի սկարբին	»	45
Կոճակաւոր պոթին	»	75
Կանանց մուճակ	»	35
Կանանց սկարբին	»	40

Ապսպրուածներուն վրայ տասը գրուշ յաւելում կըլլայ։

ԼԱՆՔԱՇԱՅՐ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ի ՄԱՆՉԷՍԹԸՐ

Հիմնեալ 1852 ին

Դրամագլուխ	Անգլ. Ոս.	3,000,000
30 դկ. 31ին աւանդ տրուած գմ.		1,658,078
1890 դեկ. 31ին պահեստ		1,255,838
Հասոյթ 1890 ին		826,091

Այս ընկերութիւնը ընդդէմ հրդեհի կ'ապահովէ ամեն տեսակ շէնք, կահ, ապրանք, ի Պոլիս և ի շրջակայքն, ինչպէս և նահանգներու մէջ.

Վնասի առթին արագ և իղճամիտ վճարում։ Տեղեկութեանց համար դիմել առ գործակալութիւնն ընկերութեան, 1 և 2 Իզզէթ փաշա խան, Ղալաթիա։

Գործակալ ՌԻՉԱՐՏ Մ. ՊՈՆՏ

Ներկայացուցիչ

ՊՈՆՏ, ՍԷԼԼԸՐ ԵՒ ԸՆԿ.

MERVEILLEUSE DÉCOUVERTE!

Plus d'ASTHME, Plus de SUFFOCATIONS

Les *Papiers*, les *Poudres*, les *Cigarettes*, à base de narcotiques, calment momentanément vos *souffrances épouvantables*, mais vous tuent *sûrement*.

ASTHMATIQUES!

Le SEUL CURATIF de l'ASTHME,

Le SEUL REMÈDE INOFFENSIF qui GUÉRIT, c'est la

LIQUEUR DE L'ÉTOILE

du Chimiste Lastes, perfectionnée et préparée par

Mario LECHAUX, Phⁿ-Cᵉˢ, 164, r. Ste-Catherine, BORDEAUX

Une intéressante Notice, contenant tous les renseignements sur la *médication* et de nombreuses attestations de son efficacité, est envoyée gratis et franco à tous ceux qui la demandent.

DÉTAIL: Dans toutes les bonnes Pharmacies.

COMP RUSSE

DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Բշ. 23/4 Օտեսայի սուրհանդակ, ժամ 2ին յետ միջօրէի։

Գշ. 24/5 Աղեքսանդրիոյ ուղղակի սուրհանդակ, ժամ 5ին յետ միջօրէի. Պիրէոսի ճամբով

Դշ. 25/6 Սեվաստոպոլի սուրհանդակ, առաւօտեան ժամ 10ին։

Դշ. 25/6 Սուրհանդակ դէպի Փոքր Ասիոյ նաւահանգիստները մինչեւ Պաթում, առաւօտեան ժամը 11ին։

Եշ. 26/7 Օտեսայի սուրհանդակ, ժամ 2ին յետ միջօրէի։

Ազդ.—Մարտ 25/6, երկուշաբթի օրը Կ. Պոլսէն դէպի Սուրիոյ նաւահանգիստները մեկնող ուղեւորք Զմիւռնիոյ մէջ պիտի հանդիպին Թրիպոլի, Պէյրութ, Եաֆա, և Բօր-Սայիտ գացող շոգենաւուն։ 10

Արտօնատէր Օ. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՑ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴ ՄԷՋ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՔԻՒՉԻՒՔ-ՉԷՔՄԷՃԷ

Սկսեալ ի 1 Հոկտեմբեր (Ն. Տ.) 1891, մինչեւ ցնոր տնօրինութիւն

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ՔԻՒՉԻՒՔ-ՉԷՔՄԷՃԷ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ

	6	8	10	52	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	42	44	46			
	Առաւօտ												Իրիկուն												
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Կ. Պոլիս	6 30	7 ...	7 30	7 50	8 30	9 ...	9 30	10 ...	10 30	1 ...	11 30	12 ...	1 30	2 ...	2 30	3 ...	4 ...	4 30	5 ...	5 30	6 30	7 ...	...	...	...
Գում-գափու	6 39	7 9	7 39	8 8	8 39	9 9	9 39	10 9	10 39	11 9	11 39	12 9	1 39	2 9	2 39	3 9	4 09	4 39	5 9	5 39	6 39	7 08	...	...	...
Եէնի-գափու	6 43	7 13	7 43	...	8 13	9 13	9 43	10 13	10 43	11 13	11 43	12 13	1 43	2 13	2 43	3 13	4 1[illegible]	4 43	5 13	5 43	6 43	7 12	...	...	...
Տաւուտ փաշա	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Սամաթիա	6 49	7 19	7 48	...	8 49	9 18	9 49	10 19	10 49	11 19	1 49	12 19	1 49	2 18	2 49	3 19	4 19	4 49	5 19	5 49	6 49	7 18	...	...	...
Եէտի-գուլէ	6 55	7 23	8 1	8 22	8 55	9 21	9 54	10 23	10 55	11 24	11 55	12 22	1 55	2 21	2 54	3 2[illegible]	4 23	4 55	5 26	5 55	6 55	7 22	...	...	...
Մագրիգիւղ	7 9	7 33	8 12	8 39	9 6	...	10 4	10 33	11 6	11 36	12 05	...	2 06	...	3 04	3 36	4 33	5 06	5 39	6 06	7 06	7 33	...	...	...
Այ Ստեֆանօ	7 18	...	8 21	8 52	9 15	...	...	...	11 15	11 47	...	...	2 15	...	...	3 45	...	5 15	5 48	6 1[illegible]	...	7 43	...	...	...
Քիւչիւք Չէք.	...	...	...	9 2	...	...	...	...	...	11 55	...	...	...	...	...	...	...	...	...	6 24	...	...	...	...	...
....	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...

ՔԻՒՉԻՒՔ-ՉԷՔՄԷՃԷԷՆ Կ. ՊՈԼԻՍ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ

	5	7	9	11	13	15	17	19	21	23	25	27	29	31	33	35	37	39	41	43	45	51			
	Առաւօտ										Իրիկուն														
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Քիւչիւք Չէք.	...	6 10	...	...	...	...	...	...	...	...	...	12 50	...	...	...	...	...	...	...	...	...	7 06	...	...	...
Այ Ստեֆանօ	6 30	7 ...		8 ...	8 30	...	9 30	...	...	11 27	...	1 ...	...	...	2 30	...	4 ...	...	5 30	5 57	...	7 8	...	...	...
Մագրիգիւղ	6 40	7 10	7 39	8 11	8 40	...	9 40	0 10	10 40	11 38	12 24	1 10	...	...	2 40	3 10	4 10	4 40	5 40	6 10	7 10	7 43	...	...	...
Եէտի-գուլէ	6 52	7 22	7 50	8 23	8 52	9 26	9 52	10 22	10 52	11 52	12 41	1 22	1 52	2 26	2 52	3 22	4 22	4 52	5 52	6 22	7 21	7 57	...	...	...
Սամաթիա	6 56	7 26	...	8 27	8 56	9 29	9 56	10 26	10 56	11 56	12 48	1 26	1 56	2 29	2 56	3 26	4 26	4 56	5 56	6 26	...	...	...	...	...
Տաւուտ փաշա	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Եէնի-գափու	7 2	7 32	...	8 33	9 02	9 34	10 02	10 32	11 2	12 02	12 54	1 32	2 02	2 34	3 02	3 32	4 32	5 02	6 02	6 32	...	...	...	...	...
Գում-գափու	7 8	7 38	7 59	8 38	9 08	9 38	10 08	10 38	11 8	12 08	12 58	1 38	2 08	2 38	3 08	3 38	4 38	5 08	6 08	6 38	7 4[illegible]	8 06	...	...	...
Կ. Պոլիս	7 16	7 46	8 7	8 46	9 16	9 46	10 16	10 46	11 16	12 16	1 06	1 46	2 16	2 46	3 16	3 46	4 46	5 16	6 16	6 46	7 50	8 15	...	...	...
....	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...

Փոքր ծրարներն անխտիր կ'ընդունուին ամեն կառախմբի մէջ, իսկ մեծ ծրարք Պոլսէն Մագրիգիւղ կամ աւելի հեռի կայարանաց միջեւ բանող կառախմբոց մէջ միայն կ'ընդունուին.